Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

...мнай 1921 оной ...ябрини 21-hээ гарана | № 86 (14106) | 1973 оной апрелиин 12, четверг | Сэн 2 мүнгэн

АРБАН ХОНОГ СОНОСХОГДОБО

КПСС-эй Түнхэнэй райком ба аймсоведэй гүйсэдком апрелиин 21-дэ болохо Коммунис субботнигто зорюулжа, апрелиин 11-hээ 21 болотор габшагай арбан хоног соносхобо.

Энэ арбан хоногые үнгэргэхэ тусхай штабууд аймагай 6 сельсоведтэ байгуулагдажа, тэдэнии хүтэлбэрилэгшэдөөр гүйсэдкомуудайнь түрүүлэгшэнэр томилогдоо.

Эдэ арбан хоногой туршада хэгдэжэ байhан хүдэлмэри тухай тэдэнэр үдэр бүридэ мэдээсэжэ байха юм.

Субботнигой үедэ олдоhон мүнгэ зөөри түсэбтэ табан жэлэй жасада оруулагдаха.

Б. ЯБЖАНОВ.

...ялалан, сабшалан болон бэлшээри hайжаруулха габ...ай хоёр hара соносхогдоhоор хори гаран хоног үн... Энэ хугасаада республикымнай зарим ажахынуу... ...ьhожоруулагдамал лугомелиоративна бригада, зве...рдууд наг шэбхэ горитойхоноор гаргажа, даалгаг... газараа hөөг бургааhанhаа, болдог дэгнүүлhээ сэ...жэ, уhалуурнингаа гидротехническэ түхеэрэлгэнүү... ...энэдхэн заhабарилха хүдэлмэри үргэнөөр ябуулhан...

...ин манай корреспондент аймагуудай зарим колхоз, ...зуудай мэргэжэлтэд болон хүтэлбэрилэгшэдтэй те...өөр хөөрэлдэхэдөө энэ габшагай хоёр hарын турша...абшалан дээрээ ямар ажал ябуулха байhыень hо...жо, хэдэн асуудалтайгаар хандаhан юм. Мүнөө тэ...ай харюуень доро толилбобди.

МАНАЙ ХӨӨРЭЛДӨӨН

ЭМХИТЭЙГЭЭР ЭХИЛЭЭ

...нэй аймагай Саянанай ...ой директор Н. Б. МАНЗАЕВ:

— Үбэлжэлгын үедэ нии... адууhа малые үбhэ ...ээр хүсэд хангахын ...үлэй жэлнүүдтэ саб...бэлшээри hайжаруул...дэлмэри ажахыдамнай ...р ябуулагдадаг болоо. ...аа, үбhэ хуряалгын ...этэй адли совхозой ...луговодууд даажа аба...сабшалангаа хадын гор...уhаар уhалжа, зарим ...ан hубаг, ханаабуудаа ...рилдаг юм. Тиигээд та...уряалгын эсэстээ хүрэ...түүртэ, отаранхуудай га...р обоолоотой наг шэб...ээ гаргадаг заншал... Иимэ хүдэлмэри нёдон...мартаа орой болотор ...агдаа hэн.

...ш мүнөө жэлэй хаба...ярүүшын hарын үнгэ... байхада ажахымнай ...ууд энэ хүдэлмэрээ ...hэргээбэ. Сабшалан, ...ри hайжаруулха габ... хоёр hарын соносхог... адли луговодууд бо...hожоруулагдамал лу...оративна бригадамнай ...асаа соо хэхэ ажалаа ...лижо, түсэб, уялгаяа ...аа. Мүнөө ажахыда...трактор, автомашина...томелиоративна хоёр ...а сабшалан, кукуру...ын дээрэ наг шэбхэ ... байна. Эдэ бригада...най нэгэнниинь айма...ельхозтехника» нэтэ...ерэнхэй юм. Һүүлэй ...ээр, үнгэрhэн хахад ...оо бүхыдөө 1.400 тонно наг шэбхэ гаргагдажа, тараагдаад байнхай.

Совхозоймнай луговодуудай звенонууд энэ хоёр hарын туршада 5 мянган тонно шэбхэ зөөхэ түсэбтэй юм. Хэрбээ урдандаа гол түлэб таряалан, сабшалан дээрэ гаргадаг байhан hаа, мүнөө жэлдэ 700 гектар кукурузын полидо зөөжэ тарааха зорилготой. Ушарынь хадаа, байгша ондо кукурузынгаа тарилга горитойхоноор үргэдхэхэмнай гээшэ.

Нуга сабшаландаа наг шэбхэ гаргахаhаа гадна, минеральна үтэгжүүлгэ оруулха байнабди. Хараалагдаhан түсэбэй ёhоор, хоёр hарын хугасаада 100 гектар сабшаландаа гектарай 2 центнер аммиагай уhа, 260 гектарта аммиачна селитрэ оруулагдаха байна. Энэ хүдэлмэриемнай мүнөө наг шэбхэ зөөжэ байhан лугомелиоративна отрядууд бүтээхэ юм.

Гэхэтэй хамта эдэ бүхы хүдэлмэриин хажуугаар ажахыдамнай бүлүүр хоёр станци гол, нуурай эрьеэр тодхогдожо, добо газараа уhалжа байна. Мүнөө эдэ станцинуудаймнай нэгэниинь Вышка гэжэ газарта 120 гектар сабшалан ундалуулна. Харин нүгөөдэнь Нуурай 40 гектар уhалжа байнхай. Гадна мүнөө гол, нуурнуудай уhаар элбэг байhанда бүлүүр станцинуудаа түхэреэн сүүдхын туршада хүдэлгэнэбди. Тиихэдэ ажахымнай луговодууд эдэ үдэрнүүдтэ сабшалан дээрээ hайрам тогтоожо, хадын горходой харьялхаhаа урид уhалууриингаа hубаг, ханаабуудые сэбэрлэжэ, заhабарилжа тухагүй ажаллана.

Байгша ондо үбhэ ногооной баян ургаса абахын тула луговодуудай дунда социалис мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрүүлэгдээ. Онсо шалгарагшадыень моральна болон материальна талаар урмашуулха тусхай гуримуудшье тогтоогдоо. Жэшээлбэл, хараалhан түсэбөө үлүүлэн дүүргэжэ, гектар бүриhөө ехэ үбhэ хуряаhан луговодууд намартаа 100 түхэригэй мүнгэн шанда хүртэхэ юм.

Тиихэдэ hара бүриин дүнгөөр эрхимлэгшэд баhал мүнгэн шангаар урмашуулагдаха болоно.

Мүнөө хэжэ байhан ажалайнь бүтээсэ, шанарые соргсолон харахада, совхозоймнай луговодууд даалгагдаhан сабшалангhаа гектарай 13 центнерhээ бага бэшэ үбhэ хуряажа абаха уялгаяа лаб дүүргэхээр, эмхитэй hайнаар хүдэлмэрилжэ байна гэжэ тэмдэглэлтэй.

Мухар-Шэбэрэй аймагай «Искра» колхозой главна агроном И. М. КОЗЛОВ: — «Хабарай үдэр жэл тэжээдэг» гэжэ улад зон дэмы хэлсэдэггүй байха. Юуб гэхэдэ, жэл бүри ороохо таряанай, үбhэ ногооной тогтууритай баян ургаса хуряадаг ажахымнай таряашад, механизаторнууд болон луговодууд эгээл мүнөө үдэр бүхэнөө ашагтайгаар хэрэглэхые оролдоно.

Колхоздомнай 5 «Беларусь» трактор, бульдозер болон шэбхэ удхажа ашаха оньhон түхеэрэлгэтэй нэгэ лугомелиоративна бригада эмхидхэгдэнхэй. Энээнииє үнинэй механизатор Николай Емельянович Киреев хүтэлбэрилдэг. Тэрэнhээ гадна, сабшалан дээрэмнай 12 луговод таhалгаряагүй ажаллана.

Таряалан, сабшалан, бэлшээри hайжаруулхаар соносхогдоhон габшагай хоёр hарын эхилхэhээ хойшо мүнөө хүрэтэр дурсагдагша бригадын тракторист нууд сабшалан дээрээ 700 тонно наг шэбхэ гаргажа тараагаа. Бүхыдөө хоёр hарын туршада 6 мянган тонно шэбхэ зөөжэ гаргаха түсэбтэй юм. Энэнь яhала ехэ гээшэ ааб даа. Зүгөөр бригадын механизатонууд хараалhан энэ зорилгоёо саг болзортонь сүм дүүргэхэл хүсэлэнтэй ажаллана.

Тиихэдэ луговодууд мүнөө ханаабуудаа сэбэрлэжэ, hайрам тогтоожо байнхай. Иигээд лэ газарай хүрьhэнэй бага зэргэ гэдэхэтэй адли хүбхэнтэшэhэн сабшалангаа дисктэй борнойгоор борнойлхоор хараалаа. Гадна намагжаhан газартаа олон жэлэй ногоо таринжа, шэмэтэ ногооень үдхэрүүлхэ, зарим участогуудта үтэг хэхэ, 200 гектарта минеральна үтэгжүүлгэ оруулха түсэбтэй юм. Мүн энэ хугасаа соо 30 гектар бэлшээри болдог дэгнүүлhээ сэбэрлэгдэжэ, үндэhөөрөө hайжаруулагдаха байна.

Ажахыдамнай бүхыдөө 1.100 гектар сабшалан бии. Тэрэнэй 794 гектарынь уhалагдадаг юм. Энэ ехэ газараа hайса ундалуулхын тула луговодууднай үбэлдөө нилээд ехэ тошо халяагаа. Ойрын үдэрнүүдтэ добо газарай сабшалан уhалхын тула бүхы бүлүүр станцинуудаа гол, нуурай эрьеэр абаашажа тодхожо байна.

Нёдондо зунай хэды ган гасууршье hаань, колхозоймнай луговодууд гектарай дунда зэргээр 15 центнер үбhэ хуряаhан юм. Харин байша ондо үбhэ ногооной ургасые бүри дээшэлүүлхээр шиндэжэ, гектарай дунда зэргээр 25 центнер үбhэ хуряаха социалис уялга абаа.

В. ЖИГЖИТОВ.

Мүнөө жэлдэ энэ Хандагайн-Үбэртэ 80 гектар ой модо сэбэрлэжэ, ургамалнуудые тариха гэжэ шиидэзд, Хойто-Голой отделениин 150 үрхэтэ айлда 7—7 соото газар сэбэрлэхэ даабари үгтэhэн байна. Энэ хүдэлмэри майн 23 хүрэтэр дүүргэгдэхээр хараалагданхай. Эдэ үдэрнүүдтэ отделениин хүн зон энэ хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадажа байнхай.

Воскреснигтэ ажаллаhан завхоз Матвей Сандыпович Аюшеев, адуушан Дондок Лопсонович Шохонов. hургуулиин директор Дондок Дашеевич Лыгденов болон бусад үдэрэй даабарие үлүүлэн дүүргээ. Тамхи таталгын үедэ hургуулиин директор хүнүүдтэ газетын hонинуудые уншажа үгөө (3-дахи зураг).

— Воскреснигтэ 70 гаран хүн хабаадаба, — гээд ажалшадые ударидажа ябаhан Содном Балданович Билдуев манда мэдүүлбэ. — Хүн бүхэн оролдосотой хүдэлбэ.

Туранай совхозой хүдэлмэришэд түсэбтэ табан жэлэй шиидхэхы энэ жэлдэ ороохо таряан болон малай тэжээл ехээр абаха зорилго урдаа табинхай. Һанаhандаа хүрэхын, hарбайhанаа абахын тула таряалан, сабшалангай гектар бүхэнэй ургаса дээшэлүүлхын хажуугаар, шэнэ газар ашаглаха гэжэ шиидэhэн байна.

...АЙГАДА—ТАРЯАЛАН

Урдань хандагай, бугын ябадаг ой тайга. Дандаа шэнэhэн, хуhан модонууд жэрылдэнэ... Хандагайн-Үбэр гэжэ энэ газарта hаяхан хүн зон олоороо гаража, воскреснигтэ хүдэлмэрилөө.

«Дружба» хюрөөнүүдые бариhан хүбүүд бүдүүн модонуудые хойно хойноhоонь унагаажа, гэшүүhыень сэбэрлэнэ. МТЗ тракторай рульда hууhан Иннокентий Лопсонович Базаров сэбэрлэгдэhэн модонуудые шэрэжэ, нэгэ газарта суглуулна (1-дэхи зураг). Үзүүрээ тайрагдаhан сула модод пилорамада зөөгдэнэ. Модоной үзүүрынь түлеэн болгогдохоор hургуули. больницада абаашагдана. Тэрэнэй hүүлээр механизатор Буда Цыремпилович Доржиев (2-дохи зураг) хүсэ ехэтэ тракторaар түгсүүлнүүдыень үндэhөөрнь урбуулжа хаяна. Энэмнай Түнхэнэй аймагай Туранай совхоздо шэнэ газар ашаглаха хүдэлмэри захалба гээшэ. Уданшьегүй тайгын орондо таряалан болохо, алтан шаргал шэниисэ долгилжо байхал.

Аймагай ажахынууд hүүлэй жэлнүүдтэ ой модо сэбэрлэжэ, хэдэн мянган гектар шэнэ газар ашаглаhан байха юм. Мүн Туранайшье совхоз хэдэн зуун гектар тайга сэбэрлэжэ, таряалан болгоhон юм.

К. ГАБАЕВ.
Авторай фотонууд.

Апрелиин 21-дэ—коммунис субботник

ОЛООРОО ХАБААДАХАНЬ

Дээдэ-Тайлсын совхозой машинно-тракторна мастерской соо ажахын хүдэлмэришэд, алба хаагшад, механизаторнууд ба мэргэжэлтэд сугларжа, ленинскэ субботнигто олоороо хабаадалсаха тухай асуудал зүбшэн хэлсээ.

Совхозой главна агроном Н. Н. Соболев ажахынгаа бэлшээри хорёолхо hургаагуудые бэлдэхэ, сабшалангай газар бүртаг үбhэн, бургааhа шугыhаа сэбэрлэхэ . байнабди гэжэ үгэ хэлэхэдээ мэдүүлээ. Иимэ hанамжые совхозой главна инженер Н. М. Миронов, жолоошон Ф. Л. Золотарев, слесарь А. В. Соловьев ба бусад халуунаар дэмжээ.

Гансал апрелиин 21-нэй үдэр 2000 гаран түхэригэй ажал хэжэ, энэ мүнгэсэ юhэдэхи табан жэлэй жасада оруулха гэhэн шиидхэбэри суглаанда хабаадагшад абаба.

Б. ЛАЙДАПОВ.

Ажалай hайндэртэ бэлдэнэ

Апрелиин 21-дэ ленинскэ субботник үнгэргэхэ гэhэн Москвагай ажалшадай үүсхэлые Улаан-Үдын судна бүтээлгын заводой хүдэлмэришэд, алба хаагшад hайшаан дэмжэhэн байна. Энэ субботнигые үнгэргэхэ штаб заводто эмхидхэгдээд, хэгдэхэ ажалаа тодорхойлжо, тусхай түсэб зохёожо байна. Заводой захиргаанай үйлэдбэриин таhагые даагша С. М. Щеглаков штабай начальнигаар томилогдонхой.

Субботник үнгэргэхэ штабай түрүүшын заседани болоожо, гэшүүн бүхэнэй уялга тодорхойлогдоо, хүдэлмэриин түсэб баталагдаа. Заводой хүдэлмэришэд гол түлэб үйлэдбэри дээрээ ажаллахаар шиидэбэ. Ажалай энэ hайндэрэй урда тээ алба хаагшад заводой хашаа соохиие, дүтын үйлсэнүүдые сэбэрлэжэ, болбосон түхэлтэй болгохо юм.

«Улаан субботын» үдэр манай заводой хүдэлмэришэд ажалай халаанда—үндэр бүтээсэ түйлаха» гэhэн уряа доро ажаллахаар зориглонхой. Тиигэжэ нэгэ үдэрэй туршада түсэбтэ табан жэлэй жасада хэдэ мянган түхэриг оруулагдахаар хараалагдана.

Үдэр хоногой үнгэрхэ тума ажалай hайндэртэ бэлдэлгэ түргэдхэгдэнэ. Заводой цехүүд, участогуудта үндэр бүтээсэтэ ажалда уряалhан плакат, лозунгнууд үлгэгдэнхэй.

В. ОВСЯНКИН,
Заводой НОТ-ой лабораториин начальник.

Промышленность—хүдөө ажахыда

ТУҺАЛАМЖАЯА ҮРГЭДХЭХЭБДИ

Шэнэ-Бэрээнэй механическа заводой коллектив тракторнуудай машинануудые түргэнөөр hайн шанартайгаар заhабарилха зорилго урдаа табина. Тракторнуудай тэргэ хэдэг, автомашинануудые заhабарилдаг цехүүдэй коллективүүд hара бүриингөө даабари үлүүлэн дүүргэдэг болоо. Тракторай шэрэхэ 2-ПТС-4 түхэлэй тэргэнүүдые хэдэг цехэй коллектив социалис мүрысөөндэ эрхимлэжэ ябана.

Бидэнэр мүнөө автомашинануудай кузов хэхэ цех барижа эхилээбди. Машинануудые заhабарилаад, шэнэ кузов табяад, хүдөө эльгээдэг болохомнай. Тиигэхэдэ үшөө Т-100 түхэлэй тракторнуудые заhабарилжа эхилээбди. Байгша он соо Т-100 түхэлэй 250 трактор заhабарилхаар социалис уялга абанхайбди.

Хүдөө ажахын машина заhабарилгаhаа гадна, шефскэ туhаламжа хүргэнэбди. Таряа тариха, хуряаха, үбhэ сабшаха, хурьга абаха халуун хаhа сагта манай заводой коллектив Загарайн «Гигант» колхоздо шадаха зэргээрээ туhална. Үнгэрhэн жэлдэ тус колхозой ажалшадта 320 центнер үбhэ хуряажа үгөө hэмди.

Энэ жэлдэ хүдөө ажалшадта туhаламжа үзүүлхэ талаар тодорхой түсэб табинхайбди. «Гигант» колхозой үхэр малай табан фермын шабааhа сэбэрлэхэ, гахайн фермэдэ тэжээл хубааха оньhон түхеэрэлгэнүүд тодхогдохо. Мүнөө энэ оньhон түхеэрэлгэнүүдэй детальнууд манай заводой цехүүд соо бүтээгдэжэ байна. Заводоймнай хүдэлмэришэд hаяшаг олоороо субботнигто гаража, 320 тонно наг шэбхэ сабшалан дээрэ гаргаhан юм. Зургаан хүдэлмэришэд колхоздо хурьга абалсана.

Хабарай тарилгын эхилхэдэ, тэжээл бэлэдхэлгэ ба таряа хуряалгын үедэ хүдэлмэришэдые шефтээ абаhан колхоздоо эльгээхэ байнабди.

М. КУЗЬМИН,
Шэнэ-Бэрээнэй механическа заводой профкомой түрүүлэгшэ.

ШЕФҮҮД БОЛОҺООР ҮНИНЭЙ

Республикымнай модо бэлэдхэлэй промышленностиин хүдэлмэришэд хүдөө ажахыда олон жэлэй туршада туhаламжа хүргэнэ. Таряа тариха, хуряаха сагта леспромхозуудай олон хүдэлмэришэд колхоз, совхозуудта ошодог. Барилгын материал бэлдэжэ үгэдэг байна. Үнгэрhэн жэлдэ манай «Забайкаллес» комбинадай 225 хүдэлмэришэн хүдөө гаража, ажаллаhан. Таряа хуряалгын үедэ 71 автомашина, 20 трактор жолоошодтойгоо колхоз, совхозуудта эльгээгдээ hэн. Тиигэхэдэ үшөө 5 мянган кубометр модон хүдөө ажахын барилгада эльгээгдээ, леспромхозуудай хүсөөр 5.692 тонно наг шэбхэ сабшалан дээрэ гаргагдаа.

Юhэдэхи табан жэлэй гурбадахи, шиидхэхы жэлдэ комбинадай хүдэлмэришэд хүдөө ажахыдаа бүри ехээр туhалха гэhэн социалис уялга абанхай. Хабарай тарилгын, таряа хуряалгын үедэ 80 автомашина, 30 трактор, 160 хүдэлмэришэд хүдөө эльгээгдэхээр хараалагдаа.

Онохойн модоной комбинат, Хориин. Шулуутайн, Баргажанай, Байгалай леспромхозуудай коллективүүд хүдөө ажахыда ехэ туhа хүргэнэ. Жэшээлхэдэ, Онохойн модоной комбинадай коллектив Эрхирэгэй совхоздо тус бүридэнь хоёр бүлэ айлай орохо 10 гэрэй материал бэлдэжэ үгэхөөр шиидэнхэй. 600 дүрбэлжэн метр талмайтай теплицэ барижа hаяшаг дүүргээ. Тиигэхэдэ 4 автомашина, 15 хүдэлмэришэн таряа хуряалгын үедэ совхоздо эльгээгдэхэ юм.

Хориин леспромхозой хүдэлмэришэд аймагайнгаа хүдөө ажахыда мүн лэ ехээр туhална. Эдэнэр «Георгиевский» совхоздо хониной байра барихыень 100 кубометр модо үгөө. Зундаа 1.000 центнер үбhэ, 180 тонно набшаhата тэжээл бэлэдхэхэ уялга абанхай.

Н. ТЮРНЕВ.

ХҮРШЭНЭРЭЙ ТУҺАЛАМЖА ХҮЛЕЭДЭГ ЛЭ

Манай Сэлэн-Дүүмын механическа заводой цехүүд соо бүтээгдэhэн вагон-гэрнүүд, модо хюрөөдэдэг рамануул манай республикын, мүн ондоошье область. хизаарнуудай хүдөө нютагуудта эльгээгдэжэл байдаг. Хүдэлмэришэднай үнгэрhэн жэл модо хюрөөдэдэг 720 рама бүтээн гаргаhан hаа, энэ жэл соо 800 рама гаргахаар шиидэнхэй. Малай фермэнүүдэй оньhон түхеэрэлгэнүүдые заhабарилха вагон-мастерскойнуудые бүтээжэ эхилээбди.

Электро-гагнуури хэхэ, түмэр тошылдохо, оньhон түхеэрэлгэнүүдые заhабарилха бэшэшье олон зэр зэмсэгүүл энэ вагон соо бии. Байгша ондо шэнэ түхэлэй 50 вагон-мастерской бүтээгдэхэ.

Бидэнэр хүдөө ажахыда хэрэгтэй техникэ бүтээн гаргахын хажуугаар таряа тариха, хуряаха, тэжээл бэлэдхэхэ ажалда сэхэ хабаадалсадаг байнабди. Зунай сагта 10—10 хүнhөө бүридэhэн гурбан звено эмхидхээд, хүршэ оршодог совхоздо ошожо, үбhэ хуряадаг болонхойбди. Үнгэрhэн жэлдэ манай хүдэлмэришэд 620 центнер үбhэ хуряагаа hэн. Энэ жэлдэ 1000 центнер үбhэ хуряаха, сабшалан уhалдаг 10 агрегат заhабарилха гэhэн социалис уялгатайбди.

Манай заводой хүдэлмэришэн Г. Ф. Селезнёвой хүтэлбэрилдэг звеногой хүдэлмэришэд жэл бүри 320 — 330 центнер үбhэ хуряадаг байха юм. Эдэнэр байгша ондо үбhэ тэжээл хуряалгада хабаадалсаха гэжэ шиидээд, герасимовска участок даажа абанхай. Энэ сабшалан дээрээ наг шэбхэ гаргаад, уhалууриинь hайнаар хээд, гектар бүриhөө 19 центнер үбhэ хуряаха гэжэ шиидэбэ.

Мүнөө найман хүдэлмэришэднай колхоздо ошожо, хурьга абалсажа байна. Март hара соо заводоймнай олохон хүдэлмэришэд hургааг бэлдээ. Сабшалан уhалха түхеэрэлгэ заhабарилагдана.

Л. КУЗНЕЦОВА,
заводой хүдэлмэрилэгшэ.

РЕСПУБЛИКЫН КОЛХОЗ, СОВХОЗУУДТА ХУРЬГАДАЙ АБТАЖА БАЙҺАН ТУХАЙ

1973 оной апрелиин 1-нэй мэдээн

Мүрысэгшэ аймагууд	1972 ондо бүхыдөө абтаhаниинь	1973 ондо: бүхыдөө абтаhаниинь	1973 ондо: 100 хониин бүриhөө түл. жүүлэгдэhэниинь	1973 ондо: гарзалhаниинь (процентээр).
Баргажанай	19.429	21.004	69	0,3
Хурамхаанай	32.774	36.711	69	0,3
Бэшүүрэй	47.106	46.585	69	3
Мухар-Шэбэрэй	73.324	66.451	63	3
Яруунын	43.945	48.966	74	4
Захааминай	18.279	18.005	77	3
Загарайн	20.483	19.983	71	2
Хэжэнгын	42.278	43.584	64	3
Хориин	40.628	42.109	68	2
Хяагтын	58.289	52.640	70	3
Улаан-Үдын	34.549	36.204	74	1
Ахын	3.620	3.678	70	6
Түнхэнэй	10.556	10.323	62	4
Зэдын	110.076	107.746	66	2
Сэлэнгын	61.892	67.299	58	4
Республика бүхыдөө:	618.730	621.288	67	3

ЗАМБУУЛИНИИЕ ШЭНЖЭЛЭГШЭДТЭ ШАГНАЛ БАРЮУЛАГДАБА

ОДОН ҺҮЛДЭТЭ ХОТО. (ТАСС-ай корр.). Космонавтикын үдэртэ зорюулагдаhан баярай суглаан апрелиин 10-да эндэ болоо. Уласхоорондын авиационно федерациин (ФАИ) вице-президент, СССР-эй лётчик-космонавт, Советскэ Союзай хоёр дахин Герой В. А. Шаталов Космонавтнуудые бэлдэдэг Ю. А. Гагаринай нэрэмжэтэ түбэй хүтэлбэрилэгшэдтэ ФАИ-гай хүндэлэлэй диплом барюулаа. Замбуулинай дайдые шэнжэлгэдэ ехэ туhа хүргэhэнэйнь түлөө Түбэй эрдэмтэдэй, инженернүүдэй, алба хаагшадай, хүдэлмэришэдэй коллективые энэ үндэр шагналаар тэмдэглээ.

БурАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

НҮХЭР С. Н. ОЧИРОВЫЕ БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Түрэhөөр 50 наhа гүйсэhэнтэйнь дашарамдуулан, республикын совет органуудта олон жэлэй туршада hайнаар ажаллаhанайнь түлөө Загарайн аймагай ажалшадай депутадуудай Горхоной сельскэ Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ нүхэр **Очиров** Семен Николаевичые Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй **Хүндэлэлэй** грамотаар шагнаха.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь В. ДУБРОВСКИЙ.

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан.

1973 оной апрелиин 10.

БурАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

НҮХЭР А. Ф. МАНЗАРОВАЕ БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Түрэhөөр 50 наhа гүйсэhэнтэйнь дашарамдуулан, республикын партийна болон совет органуудта олон жэлэй туршада hайнаар ажаллаhанайнь түлөө ажалшадай депутадуудай Улаан-Үдын аймагай Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшын орлогшо нүхэр **Манзарова** Анна Федоровнае Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй **Хүндэлэлэй** грамотаар шагнаха.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь В. ДУБРОВСКИЙ.

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан.

1973 оной апрелиин 10.

ШИИДХЭХЫ ЖЭЛЭЙ ШАНГА ТЭМСЭЛ

ЗОРИЛГО: МИЛЛИОН ЦЕНТНЕ

МУХАР-ШЭБЭРЭЙ ТАРЯАШАД, МЕХАНИЗАТОРНУУД ИИГЭЖЭ МЭДҮҮЛЭЭ: ОРООҺО ТАРИЛГААЯ 5400 ГЕКТАРААР ҮРГЭДХЭХЭНЬ

Һаяхан Мухар-Шэбэрэй аймагай механизаторнуудай зүблөөн боложо, юһэдэхи табан жэлэй шиидхэхы, гурбадахи жэлдэ ороohо таряа, хартаабха, овощ болон тэжээлэй ургамалнуудай үндэр баян ургаса хуряаха хэмжээ ябуулганууд тухай КПСС-эй райкомой нэгэдэхи секретарь **Г. М. Коневой** элидхэл зүбшэн хэлсэгдээ. Суглаанда колхоз, совхозуудай, промышленна предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэд, партийна организацинуудай секретарьнар, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд, нютагай Соведүүдэй гүйсэдкомуудай түрүүлэгшэнэр хабаадаа.

Элидхэл тушаа «Искра» колхозой түрүүлэгшэ, Социалис Ажалай Герой **Е. В. Иванов**, «Родина» колхозой тракторна бригадые даагша **А. М. Бикмулин**, Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой главна агроном **С. Е. Брылев**, «Искра» колхозой комплексно бригадые даагша **Т. А. Киреев**, «Родина» колхозой кукурузашан, СССР-эй Верховно Соведэй депутат **А. Ф. Варфоломеева**, «Заганский» колхозой тракторист **А. М. Иванов**, «Авангард» совхозой тракторист **А. Л. Шайдуров**, «Забайкалец» совхозой директор **И. П. Козлов**, «Одон» совхозой тракторист **А. П. Ушаков**, «Заганский» колхозой агроном-семеновод **Ю. И. Лютаева**, аймагай «Сельхозтехника» нэгэдэлэй түрүүлэгшэ **В. И. Чеканов**, «Знамя Ленина» колхозой мелиоратор **Д. Ц. Цыдыпов** гэгшэд үгэ хэлээ.

Зүблөөнэй хүдэлмэридэ КПСС-эй обкомой нэгэдэхи секретарь **А. У. Модогоев** хабаадажа үгэ хэлээ.

Зүблөөнэй зал соо.

ТАРЯАЛАНГАА ҮРГЭДХЭХЭ, УРГАСЫЕНЬ ДЭЭШЭЛҮҮЛХЭ

Аймагай колхоз, совхозууд гүрэндэ ороohо худалдаха түсэбөө дүүргэхын, ниитынгээ малые ороohоор хангахын, тарилгада хэрэглэгдэхэ үрэһэ хүрэнгэ хүсэдөөр хаажа абахын, нөөсэ үрэһэ үлөөхын, мүн колхознигуудтаа хубаахын тулада жэлдээ дунда зэргээр нэгэ миллион 160.000 центнерһээ бага бэшэ ороohо таряа ургуулжа абаха хэрэгтэй. Энэ хэмжээндэ хүрэхын тула гектар бүхэнэй ургаса дээшэлүүлхэ, тарилгаяа үргэдхэхэ болоно.

Ороohо таряа, хартаабха, овощ болон үбһэ ногоонойургаса эрид дээшэлүүлжэ, жэлдээ дунда зэргээр нэгэ миллион, миллион 160 мянган центнер таряа суглуулжа абаха арга боломжо аймаг дотор бии гэжэ түрүү ажахынуудай, тракторно-таряан ажалай бригадануудай дүй дүршэл гэршэлжэ үгэнэ. Жэшээнь, Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз 1965 ондо га бүриһөө 6 центнер ороohо хуряаһан haa, урзанда 15, нёдондо 11 центнер абаа. Тинхэдэ «Искра» колхоз бүхыдөө гектарай 16 центнер таряа хуряаһан. «Заганский» колхозой дүрбэдэхи тракторна бригадынхид гектарай 16,9 центнер ороohо, тус ажахын М. М. Максимовай звено гектарай 18,7 центнер үбһэ һурилһэн байна. «Забайкалец» совхозой М. Г. Павлуцкиин звеногой гэшүүд үнгэрэгшэ жэлдэ гектар бүриһөө 138,5 центнер овощ ургуулаа. Гэбэшье баян ургаса жэгдэ абтадаг гэжэ хэлэхын аргагүй. Илангаяа Суулгын, «Авангард», «Одон» совхозууд, «Знамя Ленина» колхоз жэл бүри шахуу ороohото болон бусад ургамалнуудые һайнаар ургуулжа шаданагүй.

1960 оной багаар «Коммунизм» колхоз таряанай баян ургаса абадагаараа республика соогоо, орон дотороо суурхадаг бэлэй. Тэрэ үедэ эндэхид гектар бүриһөө 18 центнер таряа абадаг haa, һүүлэй жэлнүүдтэ энэ алдар солонь бууража эхилээ.

Юун дээрэһээ болооб гэхэдэ, һүүлэй жэлнүүдтэ аймагай ажахынуудта ороohото ургамалай үрэһэ хүрэнгэ хүсэд хүрэхөөр хаагдажа абтабашье, тэрэнь бүхыдөө тарилгын шанарта хүргэгдэнэгүй. Һүүлэй мэдээгээр аймаг дотор тарилгада хэрэглэгдэхэ 175662 центнер үрэһэнэй 121193 центнерынь тарилгын шанарта хүргэгдөөдүй. Илангаяа «Искра», Ленинэй нэрэмжэтэ колхозууд, «Одон», «Эрдэм» совхозуудай үрэһэниинь шанар муутай. Жэшээнь, Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо бүхы үрэһэнэйнь 47,1 процент тарилгын шанарта хүргэгдөөгүй. Хүршэ «Искра» колхозой үрэһэнэй шанар бүришье муу. Мүнөө аймагай ажахынууд тарилгада хэрэглэгдэхэ үрэһээ нара һалхинда шанаржуулжа байна.

Аймагай колхоз, совхозуудта ороohо тарилгые 5400 гектараар үргэдхэхэ гэхэдэнь, обёосой, ешмээнэй үрэһэн дуталдана.

Хартаабхые хилээмэнһээ дутуугүй эдеэн гэжэ дэмы хэлсэдэггүй. Харин энэ ургамалые һайнаар ургуулха талаар аймагай ажахынууд арга боломжонуудаа хүсэд хэрэглэнэгүй гэжэ хэлэлтэй. Һүүлэй гурбан жэлэй туршада аймаг дотор жэлдээ гектарай 75 центнерһээ ехэ хартаабха абтанагүй. Үнгэрэгшэ жэлдэ аймагай ажахынууд гектарай 64,5 центнер хартаабха хуряагаа. Зүгөөр хартаабхын баян ургаса хуряадаг звенонууд аймаг дотор бии. Жэшээнь, «Искра», «Родина» колхозуудай хартаабхашадай звеное даадаг К. Е. Киреев, И. В. Варфоломеев гэгшэд жэл бүри гектарай 110—140 центнер ургаса абадаг. Тэдэ эдэ түрүүшүүлэй дүй дүршэл бүгэдын шадабари болоодүй. Аймагай ажахынууд өөрын һайн сортын үрэһэтэй болохо гэжэ оролдоногүй. Хуряажа абаһан хартаабхаяа гүрэндэ худалдаад, хабартаа айлнуудһаа үрэһэ суглуулжа таридаг заншалтай болошонхой. Мүнөө үедэ аймаг хартаабхын үрэһөөр миил 35—40 процент хангагданхай. Табан жэлэй урда тээ «Заганский» колхоздо хоёр янзын сортын үрэһэн асарагдаһан. Тэрэнь аймаг дотор дэлгэрээгүй. Хартаабхын бага ургаса хуряадаг шалтаг үшөө юунһээ дулдыданаб гэхэдэ, тарилга унжагайрна. «Заганский», «Искра» колхозууд май һарын түрүүшын арбан хоногто хартаабхаяа тарижа дүүргэдэг. Тиимэһээ бусадта орходоо һайн ургаса хуряадаг. Мүн үрэһэ тариха нормо баримталагданагүй, бага байһаар. Үрэһэ хүрэнгөөр дуталдажа байдагһаа уламжалан, гектар бүридэ адагынь 2,5—3 тонно хартаабха тариха аад, нилээд багые тарина.

Овощ тушаа хэдэн үгэ. Аймагай колхоз, совхозууд табан жэлэй түрүүшын хоёр жэлэй туршада гүрэндэ 7.254 центнер овощ дутуу тушаажа гараа. Илангаяа Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз 1944 центнер, «Искра» колхоз — 1.490 центнер, «Родина» — 1900 центнер овощ гүрэндөө үритэй үлөө.

Овощ тарихаар эгээн һайн, уһалагдадаг газар үгтэдэг. Агротехническэ заабари сахидаггүй байһанһаа ургаса бага абтана. Үнгэрэгшэ жэлдэ аймаг гектарай оройдоо 95,6 центнер овощ абаа. Харин тинхэдэ «Заганский» колхозой, «Забайкалец» совхозой овощ ургуулагшад гектарай 100 гаран центнер ургаса хуряадаг. Мүнөө жэлдэ аймагай колхоз, совхозуудта 138 гектарта овощ ургуулагдажа, гектарай 150 центнерһээ бага бэшэ ургаса абтахаар хараалагдана. Тиигэбэл гүрэнтэеэ гүйсэд тоосожо, даабариһаа гадуур 6.000 центнер овощ худалдаха бологдоно.

* * *

Ургаса багаар үгэдэг зелёнкын тарилгые хороожо, шэнэ газар хахалжа, таряа тарилгаяа 5.400 гектараар үргэдхөөд, бүхыдөө тэрэнээ 70.000 гектарта хүргэхэ байһанаа аймагай механизаторнууд мэдүүлбэ. Юһэдэхи табан жэлэй шиидхэхы, гурбадахи жэлдэ 2.000 гектарһаа бага бэшэ шэнэ газар хахалжа, тарилга хэхээр хараалагдаа. Эдэ бүхы хүдэлмэреэ эрхим шанартайгаар үнгэргэжэ, ороohо таряа, хартаабха, овощ, бүдүүн ба шэмэтэ тэжээл элбэгээр абажа, мал ажалай продуктнуудые бүри ехээр абаха арга олгохо зорилго табигданхай.

Хүдөө ажахыгаа мүнөө үе сагай техникын арга боломжодо хүрэмөөр, коммунис байгуулалтын эрилтэдэ хүрэмөөр хүгжөөхэ гээшэ партиин табиһан зорилго мүн. Хүдөөгэй ажалшадай эмхитэйгээр хүдэлһэнэй, промышленностиин талаһаа хүдөөдэ али бүхы туһаламжа хүргэһэнэй, партиин хүтэлбэри доро бүгэдэ арадай оролдоһоной ашаар лэ энэ зорилгодоо бидэнэр хүрэхэбди.

Л. И. БРЕЖНЕВ.

КУУЗИКУГАЙ ӨӨРЫН ҮРЭҺЭТЭЙ БОЛОЁЛ

Ю. И. ЛЮТАЕВА,
«Заганский» колхозой агроном.

Республикымнай колхоз, совхозуудта куузику ургуулагдажа эхилһээр хэдэн жэл үнгэрбэ. Шэмэ ехэтэй энэ ургамалые зүбөөр тариха, харууһалха талаар нилээд дүршэлтэй боложо, баян ургаса хуряадаг болонхойбди. Куузику обёосто орходоо тэжээлэй бодосуудаар 2.5 дахин шахуу ехэ байһан хадаа, малда эдюулхэдэ ашаг үрэ ехэтэй байна.

Гэбэшье олонхи ажахынууд энэ ургамалай өөрын үрэһэгүй байжа, тэрэнние ондоо областьнуудһаа үнэтэйгөөр худалдажа абана. Мүн манай эндэхи байдалда дадаагүй үрэһөөр тарихада бирагүй ургаса хурлагдана. абтаһан ургасын өөрынь үнэ сэн дээшэлнэ.

Бидэ колхоздоо долоодохи жэлээ куузику ургуулжа, баян ургаса ходо хуряадагбди. Ган гасуур байһан үнгэрэгшэ жэлдэ 100 гектар дээрэһээ гектарай 224 центнер гэхэ гү, али бүхыдөө 24.200 центнер ургаса абаа һэмди. Һаамхай үнеэдтээ мүнөөшье хүрэтэр куузику үгэһөөрбди.

Куузикугай өөрын үрэһэ хүрэнгэтэй болохо гэһэн зорилго урдаа табяад, тэрээндээ хүрэжэ шадаабди. Хоёр жэлэй туршада 16 центнер үрэһэ абаабди. Шалгуулхадамнай булта нэгэдэхи, хоёрдохи классай гэжэ тодороо. Тиигэжэ аймагайнгаа бүхы ажахынуудые нютагай эрхэ байдалда таараха үрэһөөр хангажа шаданхайбди. Центнер үрэһэнэй өөрынь үнэ сэн 320 түхэригтэ хүрөө. Мүнөө жэлдэ республикын хэдэн аймагуудые куузикугай үрэһэ хүрэнгөөр хангаха аргатай. Энэ ургамалай үрэһэ хайшан гэжэ абадаг тухай агроном бүхэн һайн мэдэхэ. Тиимэһээ агроном бүхэн куузикугай, олон жэлэй ногооной нютагжаһан үрэһэтэй болохын тулада оролдохо зэргэтэй гэжэ һанагдана. Пропашной ургамалнуудай нютагтаа таараһан өөрын үрэһэтэй болоо haa, нииты малда шэмэ ехэтэй тэжээл хүсэд бэлдэгдэдэг, һү, мяха, ноohо улам ехээр абтадаг болохо һэн.

Заганай колхозой овощ ургуулагша, РСФСР-эй габьяата агроном үрэһэндэ гэжэ ургуулһан куузикугай эдеэе «Искра» колхозой түрүүлэгшэ, Социалис Ажалай Герой Е. В. Иванов, «Родина» колхозой кукурузашадай звеное даагша, үнинэй механизатор, СССР-эй Верховно Соведэй депутат А. Ф. Варфоломеева, «Забайкалец» совхозой директор И. П. Козлов гэгшэдтэ харуулжа байна.

А. ИСТОМИНОЙ фото.

АЙМАГАЙ МЕХАНИЗАТОРНУУДАЙ УЯЛГАНУУДҺАА

★ *Байгша ондо гектар бүриһөө 16 центнер ороohо, 90 центнер хартаабха, 130 центнер овощ, 410 центнер куузику, 180 центнер кукурузын ногоо, 18,7 центнер үбһэ, 20 центнер таримал ногооной үбһэ абаха.*

★ *Тарилгын талмай 5.400 гектараар үргэдхэгдэжэ, бүхыдөө 70.000 гектарта ороohото ургамал таригдаха.*

★ *Юһэдэхи табан жэлэй шиидхэхы, гурбадахи жэлдэ аймагай ажахынуудта бүхыдөө нэгэ миллионһоо бага бэшэ центнер ороohо таряа, 70.000 центнер хартаабха, 18.000 центнер овощ хуряажа, гүрэндэ 230.000 центнер таряан, 33.000 центнер хартаабха, 15.000 центнер овощ худалдагдаха.*

★ *Ниитын адууһа малда бүхыдөө 290.000 центнер үбһэ, 2.100 тонно ногооной гурил бэлдэхэ, 4.000 тонно сенаж даража абаха.*

★ *Мүнөө жэлэй ургасада хэрэглэгдэхээр 100.000 тонно наг шэбхэ гаргаха. Асарагдаһан бүхы минеральна үтэгжүүлгээ ашаг үрэтэйгөөр бултыень хэрэглэхэ.*

★ *Хабарай тарилгада элсүүлэгдэхэ бүхы машина техникээ, зэр зэмсэгүүдээ апрелиин 15 хүрэтэр заһабарилжа бэлэн болгохо.*

★ *Гэнжэтэ бүхы тракторнууд хоёр халаанда хүдэлэгдэхэ. Хабарай хүдэлмэридэ бэлэн болоод байһые апрелиин 15 хүрэтэр мүрысэдэг ажахынууд хоорондоо шалгалсаха.*

★ *Эртын тарилгые агротехникын эрхим болзорто, хүдэлмэриин 10—15 үдэртэ һайн шанартайгаар үнгэргэхэ. 33.000 гектар таряалангай буртаг ногоое хоро хаяжа усадхаха. Ургасын хойноһоо наринаар харууһалха. Ургасаяа хүдэлмэриин 12—15 үдэртэ хуряажа сүм дүүргэхэ.*

(Аймагай ажахын механизаторнуудай абаһан уялгаһаа).

Аймагай ажахынууд юһэдэхи табан жэлэй түрүүшын хоёр жэлэй туршада ниитын малай тоо олошоруулха, ашаг шэмыень дээшэлүүлхэ талаар зарим гэды амжалтатай гараа. 1970 онойхидо орходоо үхэрнүүд 1543 толгойгоор, хонин — 12.000, гахай — 2385, адуун — 260, шубуун — 20270 толгойгоор олошороо. Энэ үе соо мяхан 16.470 центнерээр гүрэндэ ехээр худалдагдаһан. 94.000 үндэгэн олон тушаагдаа. Зарим ажахынууд бүришье ехэ амжалтатай. Жэшээлхэдэ, «Родина», Ленинэй нэрэмжэтэ колхозууд 1970 онойхиһоо 11—14 процент һү, 16—19 процент мяха гүрэндэ ехэ худалдаа. Тинхэдэ «Забайкалец» совхоз гүрэндэ урдынхиһаа 57 процент ехэ мяха тушаагаа. Сагай уларилай бэрхэшээлтэй үнгэрэгшэ жэлдэ шаралдайнхид гүрэндэ 10.000 тухай центнер, тэрэ тоодо 5830 центнер шубуунай мяха худалдаа.

Гэбэшье туйлаһанаараа һанаагаа амарха, жэшээтэ һайнаар хүдэлнэбди гэжэ хэлэхэ үндэһэ баримта үгы. Хоёр жэлэй хүдэлмэриин дүн юу харуулнаб гэхэдэ, табан жэлэй даабари бэелүүлхэ хэрэгтэ нилээд бэрхэшээлтэй байдал тохёолдуулһан байна. Гүрэндэ ороohо таряа худалдаха хоёр жэлэй түсэб «Искра», «Родина», «Коммунизм» колхозууд, хартаабха — табан ажахы, овощ — миил хоёр ажахы дүүргэжэ шадаа. Зүгөөр олохон колхоз, совхозууд һү, мяха, ноohо, газар таряалангай продуктнуудые гүрэндэ тушааха хоёр жэлэй даабари дүүргээгүй. **Хоёр жэлэй туршада аймаг гүрэндэ 72.600 центнер ороohо, 7250 центнер овощ, 3130 центнер һү, 3500 центнер мяха, 914 центнер ноohо түсэбһөө дутуу худалдаа.** Илангаяа Суулгын, «Эрдэм» совхозууд һү, мяха, ноohо бага тушаагаа. Хэрбээ эдэ хоёр ажахын һайнаар ажаллаһан байгаа haaнь, аймаг гүрэндэ мал ажалай продуктнуудые худалдаха хоёр жэлэйнгээ даабари үлүүлэн дүүргэхэ байгаа.

Малай ашаг шэмэ яахадаа багаар абтанаб, гүрэнэй даабари юундэ дүүргэгдэнэгүйб гэхэдэ; ниитын малда хүсэд хүрэхэ бүдүүн ба шэмэтэ тэжээл бэлдэгдэнэгүй. Иимэ байдалые олохон хүтэлбэрилэгшэд, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд бүхыдэнь сагай уларилда тохохоо һэдэдэг. сын һүрэг мал май һарын дүүрэтэр, заримдаа июнь һарада бэлшэжэ, ургаса түйбэнэ, муудуулна.

Лугомелиоративна отрядуудай механизаторнууд болон луговодуудые материальна болон моральна талаар урмашуулха хэрэг гуримшуулагдаадүй. Эдэ бүгэдэһөө уламжалан, үбһэ ногооной, шэмэтэ тэжээлэй ургаса бага абтана. Нёдондо гектар бүриһөө миил 50,3 центнер кукурузын набша намаа абтаа.

Арбан жэлэй урда тээ Алташын адагай, Подлопаткын кукурузашад Д. Жанаев, Н. Кондратюков гэгшэд аймаг соогоо, республика дотороо баян ургасаараа суурхадаг байһан. Тэдэнэрэн баян дүй дүршэлые һэргээхэ, хэрэглэхэ саг ерээ гэжэ һанамаар.

УХАА АБАМААР ДҮНГҮҮД

Үнэндөө энэнь ямаршье үндэһэ баримтагүй. Һүүлэй хоёр-гурбан жэлэй туршада аймагай ажахынуудта пропашной ургамалай, сабшалан, бэлшээриин ургаса дээшэлүүлгэдэ анхарал һуладаа. Кукуруза, куузику, хартаабха эгээн муу газарта таригдана. Эдэ ургамалнуудые харууһалха звенонууд ёһын тэдыдэ, саарһан дээрэ байгуулагдана. Юуб гэхэдэ, тэндэ ажаллахаар хараалагдаһан хүнүүдынь саг үргэлжэ ондоо хүдэлмэридэ ябуулагдана. Тиигэжэ ургамалай хойноһоо харууһалха, үтэгжүүлхэ хүдэлмэри саг соогоо хэгдэнэгүй бшуу. Үнгэрһэн хэдэн жэлдэ кукурузашад, куузику, хартаабха ургуулагшадай звенонуудые даагшанарай суглаан аймаг дотор үнгэргэгдөөгүй. Сабшалан, бэлшээриин үрэжэл дээшэлүүлхэ талаар байһал иимэрхүү. Ажахы бүхэндэ байгуулагдаһан лугомелиоративна отрядууд жэлэй дүрбэн сагта ажалладаггүй, газар һайнаар уһалагданагүй, уһалууриин ханааб, хаалта боолто бариха, заһабарилха, сэбэрлэхэ хүдэлмэри гуримшуулагдаагүй байһаар. Нютагай болон минеральна үтэгжүүлгэ хүрьһэндэ бага оруулагдана. Нуга сабшалан дээрэ ниитын болон ум-

Аймагай ажахынуудта үбһэншье бага абтана. Жэшээнь, «Эрдэм», «Авангард» совхозууд, «Знамя Ленина» колхоз хүршэнэртээ адли сабшалантай байбашье, гектар бүриһөө оройдоо 7-8 центнер гэхэ гү, али тэдэнһээ гектарай 2-3 дахин бага үбһэ хуряана. Аймагай ажахынуудта бии байһан нуга сабшалангай ехэнхинь уһалагдадаг. Гэбэшье колхоз, совхозуудай хоорондо Сулхара, Түгнэ голнуудай уһа хубаарилха асуудал гуримшуулагданагүй. Тиигэжэ зарим ушарта эдэ голнуудай уһан хэндэшье хэрэглэгдэнгүй Хёлго мүрэндэ шудхана. Тиин аймаг дотор үнгэрэгшэ жэлдэ га бүриһөө 10 центнер үбһэн абтаа. Харин луговодууд, жэшээнь, А. М. Филатов («Забайкалец» совхоз), Ф. А. Серов («Искра» колхоз), М. М. Максимов («Заганский» колхоз) гэгшэд га бүриһөө 17,6—18,7 центнер ургаса хурлагаа. Эдэ баримтанууд үбһэ ногооной баян ургасын жэл бүри абтаха байһые гэршэлжэ үгэнэ. Ажахынуудай луговодууд ямаршье жэлдэ гектар бүриһөө 17—18 центнер ургаса абаха дүүрэн арга боломжотой. Гансал тэдэнэй ажал зүбөөр эмхидхэхэ, материльна болон моральна талаар урмашуулха шухала.

Аймагай колхоз, совхозууд жэл бүри олошоржо байһан адууһа малдаа хүсэд хүрэхэ ороohо таряа, бүдүүн ба шэмэтэ тэжээл бэлдэдэг болоогүй haa, мал ажалай продуктнуудые абаха түсэбөө бэелүүлхэнь бэрхэтэй. Энэ талаар аймаг дотор нилээд юумэн хэгдэжэ байна. Таряалан, уһалагдадаг газар, һайжаруулагдаһан бэлшээри жэл бүри үргэдхэгдэнэ. Һүүлэй жэлнүүдтэ аймагай ажахынуудта 4600 гектар шэнэ газар ашаглагдажа, таряалан 4000 гектараар үргэдхэгдөө. 2500 гектар таряалан уһалха хүсэтэй Түгнын уһалууриин системэ ашаглагдаа. Эдэ бүхы хүдэлмэридэ 4 миллион 190 мянган түхэриг гаргашалагдаа. Гүрэн түрын зүгһөө үзүүлэгдэһэн иимэ ехэ туһаламжа харюулагдаха. ашаа үрээе харуулха зэргэтэй. Теэд Түгнын уһалууриин системэ муугаар ашаглагдана. Энэ системэһээ «Заганский» колхозой 2.000 тухай га таряалан уһалагдадаг аад, ургасань тон бага.

АМЖАЛТАЯ УЛАМ арьбадхахаб

Е. В. ИВАНОВ,
«Искра» колхозой түрүүлэгшэ, Социалис Ажалай

Үнгэрэгшэ жэлдэ туйлаһан амжалтаяа улам арьбадхан, юһэдэхи табан жэлэй шиидхэхы, гурбадахи жэлдэ ороohото болон бусад ургамалай баян ургаса абаха, гүрэндэ ехээр худалдаха, адууһа малдаа хүсэд хүрэхэ үбһэ тэжээл бэлдэхэ гэһэн зорилго колхознигууднай урдаа табинхай. Жэшээнь, манай механизаторнууд, таряашад, хартаабхашад, луговодууд нёдондо гектар бүриһөө 16 центнер таряа, 84 центнер хартаабха, 15 центнер үбһэ хуряаһан haa, бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр оролсожо, га бүриһөө 18 центнер ороohо, 100 центнер хартаабха, 20—24 центнерһээ бага бэшэ үбһэ абаха гэжэ шиидэнхэй.

Хараалһанаа бэелүүлхын, гектар бүхэнэй үрэжэл дээшэлүүлхын тулада ажахыдамнай юун хэгдээб, хэгдэжэ байна гээшэб? Тарилгада хэрэглэгдэхэ оньһон техникэ, хүдөө ажахын зэр зэмсэг заһабарилагдажа бэлэн болгогдонхой. Хүсэд хүрэхэ үрэһэ хүрэнгэ бии. Мүнөө тарилгын шанарта хүргэхөөр тэрэнээ нара һалхинда гаргажа, хордожо эхилээбди. Хабарай тарилгые богонихон болзорто, һайн шанартайгаар үнгэргэхэ хэмжээнүүд хараалагдаа, правлениин, парткомой хамтын заседани дээрэ баталагданхай. Хаана хэды шэнээн, ямар ургамал тариха тухай технологическа карта тодорхойлогдоо. Тракторно-таряан ажалай бригадануудта хүдэлмэриин түсэб зохёогдожо, механизаторнууд танилсанхай.

Ороohо таряа тарилгые 150 гектараар үргэдхэжэ, 6.000 гектарта хүргэхэбди. Энэ жэлдэ 100-гаад гектар шэнэ газар хахалагдаха, ургаса багаар үгэдэг зелёнко тарилга нилээд хороогдохо юм. Тарилгаяа үргэдхэжэ, гектар бүриин үрэжэл дээшэлүүлһэнэй ашаар бүхыдөө 120.000 центнерһээ бага бэшэ таряа хуряажа, гүрэндөө 28.000 центнерыень худалдаха, адууһа малдаа 30—35 мянган центнер үлөөхэ хүсэлтэйбди.

Хабар, намарай ... соонь ехээр хахалаад, ... рэ хүр саһа тогтоо... жүүлгэ ехээр ... таа эзэн ёhoop ... сын хойноһоо ... һалжа, ургасаяа ... тогүйгөөр хуряага... гектар бүриһөө 2-3 ... ехэ ороohо абаха ... лынхид һайн мэдэ...

Мүнөө жэлэй урга... 12.000 тонно наг ... гаданхай. Габшагай ... рын туршада ... тонно иимэ үтэгжүү... дэхэ. Эдэ үдэрнүү... мелиоративна отряд... заторнууд таряалан... дээрээ наг шэбхэ, ... үтэгжүүлгэ оруулжа...

Энэ хуудаһые манай корреспондент Б. Жамб... бэлдэбэ.

СОВЕТ ЭРДЭМ, ТЕХНИКЫН ШЭНЭ ИЛАЛТАНУУД ТЭЭШЭ

УДААН БОЛЗОРТОЙ АЯНШАЛГАНУУДАЙ ҮЕ

Мүнөө сагай космонавти... эрдэм, техникын үргэн ... түргэнөөр хүгжэжэ байһан ... һалбари мүн. Жолоодуу... шиидэдэг онгосонууд ба ...нууд замбуулинай дайдые ... шэнжэлхэ, ашаглаха хэ... шухала һуури эзэлхэ ... ээлнэ. Тэдэнэй эки... арадай ажахын, эр... болон техникын орёо на... ба тон шухала зорилго... шиидхэнэ.

СССР-эй лётчик-космо..., Советскэ Союзай хоёр ... Герой В. А. ШАТА... бүтэдэ арадай һайндэ... урда тээхэнэ ТАСС-ай ... Д. Дмитриевтэ ...рвью үгэбэ.

Асуудал: Танай һанамжын ..., замбуулинай дайдые ...лгын мүнөөнэй шатые ... гэд тобшохоноор тайл... болохо байнаб?

Харюу: дэлхэйе тойрон ... хэмэл ододой замбуулиндахи замаар удаан саг соо дабшаха ехэ станцинуудые бүтээлгэ — научна ба арадай ажахын олохон зорилгонуудые шиидхэхын тула замбуулинай техникэ хэрэглэхэ холын хараата шэглэлнүүдэй нэгэн болоно. Жолоодогшотойгоорше, жолоодогшогүйгөөршье дабшаха «Салют» түхэлэй станцинууд замбуулинние шэнжэлдэг эрдэмтэдтэ тон шухала мэдээнүүдые үгэхэ, уларил шэнжэлдэг албанай, геологиин, далайн ба агаарай транспортын, хэлхээ холбоонюй, ойн ба хүдөө ажахын аша туһада, тэрэшэлэн дэлхэйн байгаали хамгаалтын аша туһада тон шухала туршалгануудые хэжэ шадаха.

Удаан саг соо огторгойгоор дүүлихэ станцинууд замбуулиндахи шэнэ түхэлэй техникэ ба технологиие, тодорхойлон хэлэбэл, шэнэ түхеэрэлгэнүүд ба шэнжэлгэ хэдэг приборнуудые туршахын тула хэрэглэгдэхэ юм. Эдэ станцинууд саашадаа тусхай баазануудай үүргэ дүүргэжэ болохо, замбуулинай жолоодогшотой онгосонууд ба автомат обсерваторинууд ерээдүй сагта планетэнүүд тээшэ ниидэхын тула тэдэ баазануудһаа дэгдэн гаража магад.

Замбуулинай нимэ станцинуудай СССР-тэ бии болохын урда тээхи зарим шатанууд тухай дахинаа дурдаһанай үлүү гээд һанагдана.

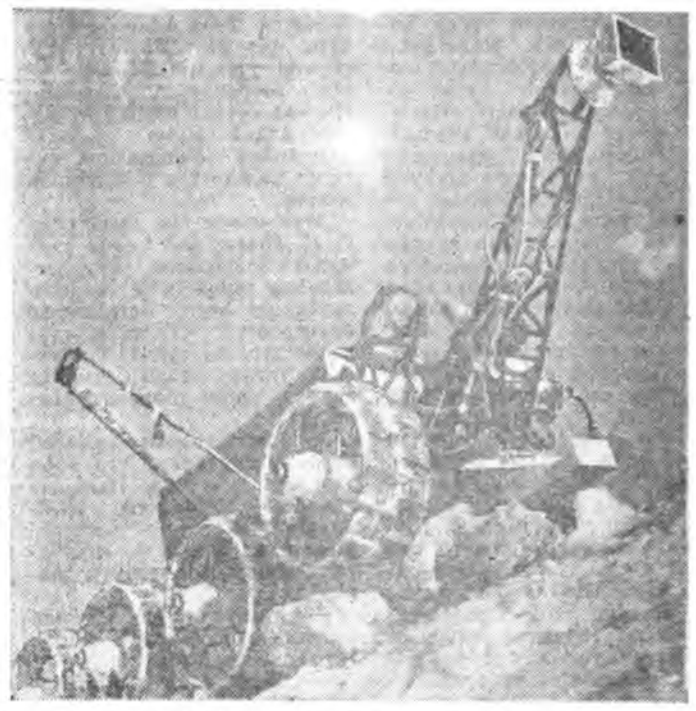
Замбуулинай станцинууд дээрэ ямар аппаратура хэрэглэгдэхэ ёһотойб, жолоодогшотой гү, али жолоодолгогүйгөөр ниидэлгын үедэ замбуулинай нимэ шэнэ техникые хайшан гээд үрэ түгэсөөр хэрэглэхэб гэжэ хэзээ хэзээнэйхиһээ тодорхойгоор мүнөө хэлэжэ болохо байна. Замбуулинай станцинуудые ухаалан бүтээхэдээ, конструкторнуудай тодорхойлһон арга боломжонуудые замбуулинай удаан болзортой экспедици ябуулха үедөө ойрын жэлнүүдтэ хэрэглэхэ ёһотой болонобди. Космонавтика хүгжөөлгын мүнөөнэй шатада энэл асуудалда эгээн ехэ анхарал хандуулха, «Салют» түхэлэй станцинуудай таһалгаряагүй ниидэлгэ хангаха шухала гээд һананаб. Энэ хүдэлмэриин удааншаг саг соо бүтээгдэхэ байһаниинь элитэ. Гэхэ зуура, манай орон дотор удаа дараалан, түсэбэй ёһоор бэелүүлэгдэхэ.

Хүн түрэлтэнэй аша туһада зорюулагдаһан олон шэнжэлгэ бэелүүлхэ хэрэгтэ элдэб гүрэнүүдэй үгээе ойлголсоһон ябуулга ехэ удха шанартай болоно. Тиимэл ушарһаа мүнөө СССР ба США-да бэлдэгдэжэ байһан совет-американ хамтын туршалга хэхэ программые дэлхэйн олониитэ ханангяар угтаа.

Асуудал: «Союз», «Аполлон» гэжэ онгосонуудай хамтын ниидэлгэ бэлдэхэ даабари абаһан совет, американ мэргэжэлтэдэй һаяхан үнгэргэһэн уулзалгын үрэ дүн тухай хөөрэжэ үгыт.

Харюу: Совет делегациин бүридэлдэ орожо, Хьюстон хотодохи хөөрэлдөөнүүдтэ хабаадаһан байнаб. Мартын гурбан недели шахуу соо тон орёо, олохон техническэ асуудалнуудые зүбшэлдөөбди. Национальна космодромуудһаа замбуулин худар ниидэн гараха, огторгойдо уулзаха ба залгалдаха, зарим тэды сагай туршада бүхэли түхеэрэлгэ болоод дабшаха, тиигэһэнэй удаа ами аминдаа бууха зэргэтэй онгосонуудай залгалдаха түхеэрэлгэнүүдые бүтээхэ, туршаха асуудалнууд шиидхэтдээ. Гэхэтэй хамта, экипажай гэшүүд онгосо бүхэн дээрэ һуужа үзэхэ гэжэ хэлсэгдээ. Тиин бүхы асуудалнуудаар үгээе ойлголсоһон, техникэ бэлдэхэ график, экипажнуудай хамтадаа туршалга хэхэ гурим ба болзорнууд тодорхойлогдоһон байна.

Космонавтнууд ба астронавтнуудые бэлдэхэдээ, хамтын ниидэлгэдэ хабаадагшадай үгээе ойлголсохо асуудалда ехэ анхарал хандуулагдана. Замбуулин соогуур ниидэжэ ябаһан онгосонуудые ойртуулха ба залгалдуулха гээшэ орёо хэрэг. Англи гү ,али ород хэлэ юрэ мэдэхэһээ гадна, мүн замбуулинние шэнжэлэгшэдэй дунда хэрэглэгдэдэг тусхай үгэнүүдые ойлгохо хэрэгтэй. Олохон үгүүлэлнүүд гү, али захиралтануудай тон хураангыгаар гү, али тусхай үгэнүүдээр дамжуулагдадагынь мэдээжэ. Тиимэһээ байгша оной июлиин тэн багта түрүүшын уулзалга — ниидэхээр шэлэгдэһэн экипажнуудай хамтын туршалга хэгдэхээр хараалагдана. Нимэ уулзалга Хьюстондохи американ баазада үнгэргэгдэхэ. Нэгэ бага хожом тиимэ хүдэлмэри Одон тэмдэгтэ хотодо эмхидхэгдэхэ юм.

АЛАС ХОЛЫН ЗАМБУУЛИНТАЙ ХОЛБОО ХЭДЭГ ЦЕНТР.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: «Луноход-2» гэжэ аппарадай хүдэлдэг модель лунодром дээрэ.

ТАСС-ай фотохронико.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: «Луноход-2» гэжэ аппарадай экипаж хүдэлмэрилжэ байна.

ТАСС-ай фотохронико.

ТҮРҮҮШЫН УУЛЗАЛГА

1960 оной январьда Мос... авиационно госпиталь ...нэ ушар болоһон юм. ..., һонирхолтой хүдэлмэри ...ын урда тээ медицинскэ ...ксвин шалгалтые — «гал хоёрые» дабажа гара... бээ зэһэһэн 30-аад лёт... энэ сугларһан бай... Госпитальдохи юрын үдэр... медицинскэ шалгалта, ...ганууд захалба. Эсэсэй ... медицинскэ шалгалта ...на гараһан үсөөхэн хүн ..., шэнэ техникэ шудал... бэлэн хэбэртэйбди. Тэ... ахамад конструктор, ...ник Сергей Павлович Ко... уулзалгаар эхилээ ...

Королёвой нэрэ мүнөө бул... мэдээжэ болонхой. Тэ... тухай олон юумэ бэшэг... Шэнгэн түлишээр нииддэдэг түрүүшын ракетэ... Королёвой хабаадалга... бүри 1933 ондо тур... юм. Стратосферые ...хэдэг реактивна аппа...уудые хэрэглэхэ асууда... зарлагдаһан бүхэсоюзна ...ын конференци дээрэ ... ниидэхэдэ хэрэглэгдэ... ракетэнүүд» гэһэн ...хэл тэрэ хэһэн. Дай... хойтохи жэлнүүдтэ С. П. ...ёв ракетэнүүдые ухаалан ... элитэ конструктор бо... тэдэнэйнь хүсөөр түрүү... аппарадууд замбуулин худар эльгээгдэһэн байгаа гээд мэдэнэбди.

Космонавтнууд болохо кандидадууд 1960 оной сентябрьда ахамад конструктортай уулзаһан юм. Энэ уулзалга Москвада, медицинскэ научно-шэнжэлэлгын нэгэ институтда болоо һэн. Бидэнэр, бидэниие бэлдэһэн хүнүүдшье замбуулинай ниидэлгэ гээшэ юуб, юунтэй холбоотойб гэжэ һайн мэдэхэгүй байгаабди. Тиимэһээ ракетэнүүдэй, замбуулинай онгосонуудай ахамад конструктор Королёвтой уулзахамнай гэжэ мэдэхэдээ, ехэтэ баярлаа һэмди, зоригнай бадараа һааб даа. Сэхыень хэлэхэдэ, тэрэнэй нэрэ тиихэдэ «юрэ бусын» шэнгеэр һанагдадаг байгаа.

Институдай конференц-зал. 15 час боложо байба. Хэдэн хүн зал худар орожо ерэбэ. Дунда зэргын бэетэй, үргэн эмтэй, мяхалиг хүниинь Королёв гэжэ тухайлбабди. Тэрэмнай толгойгоо баруун хажуу гээшээ халта хазайлгаад, урагшань тонгойлгон татаад һуудаг гэжэ абаһаар ажаглаа һэмди. Хурса, нэбтэ һэтэ харадаг нюдэдынь духа дороһоо харадаг мэтээр үзэгдөө бэлэй. Харасань нэгэ юумэн дээрэ тогтоод, ямар нэгэ асуудал шиидхэхэ онол арга бэдэрэн, ураг тархинь хүдэлжэ байһан мэтээр үзэгдөө һэн. Бэрхэшээлнүүдые дабахын тула бүхы хүсэеэ элсүүлдэг, һаад ушаруулжа магад юумэн тушаа зэбүүрхэдэг, тиихэ мүртөө шогтойгоор харадаг хүн гэжэ би ойлгоо бэлэйб. Тиихэ үедөө Королёв («СП» гэжэ булта нэрлэдэг байгаабди) хүнһөө холододог, дуугарасагүй хүн шэнгеэр харагдадаг һэн.

Королёвые гайхангяар, болгоомжотойгоор, баяртайгаар хаража байгаа һэмди. Бидэнтэй мэндэшэлсэбэ. Бидэнэй нэрэ, обог, түрэһэн он хэлээд, Королёвтой танилсуулба. «СП» анхаралтайгаар шагнана. Тэрэ үедэ юун тухай шэбшэжэ, бодомжолжо байһыень ойлгохонь бэрхэтэй һэн. Залуу пилодуудай дундаһаа хэниинь түрүүшын ниидэлгэдэ эльгээхэб, тэрэнь булта адляар намда найдаха, тэрэнэй хүтэлбэри дорo бүтээгдэһэн техникэдэ хамаг хаба шадабаряа зорюулха гэжэ һанажашье магад. Хүнэй жолоодоһон түрүүшын онгосые замбуулинай дайда худар эльгээхэ шиидхэбэри абаха байгаа бшуу.

Бидэнэр Королёвыел хараад, хүдэлсэ, үгэ бүхэнииень шагнаад һуугаабди. Иимэ хүн гэжэ урда тээнь мэдэхэ байгаа гүбди? Үгы һэн бэзэ даа. Зүгөөр Королёв кабинет соогоол һуудаг эрдэмтэн бэшэ, харин тон бүтээмжэтэй, айхабтар ехэ зоригтой, түгэлдэр хүсэтэй хүн гээд мэдэхэ байгаабди. Харин мүнөө тэрэниие харахадаа, тиигэжэ зүбөөр ойлгоһоноо лаблаа һэмди. Иимэ хүндэ бүрин найдахада болохо гэжэ мэдээ бэлэйбди. Тэрэнэй ухаан бодолой, энэрхы зангайнь эрхэ мэдэлдэ орошонхой байбабди. Сергей Павлович шог зугаа, энеэдэ дэлгээгүйшье һаа, тэрээнтэй зэргэлэн һуухада зохид байба. Бүхы һанал бодол нэгэл хэрэгтэ зорюулагданхай байгаа. Техникэ, замбуулинай дайда, ниидэлгэдэ бэлэдхэл тухай хөөрэлдөөн, гэр бүлэ тухай асуудалнууд эхилбэл даа. Замбуулинай онгосо ниидэхээр бэлэн шахуу болоод, амитадые һуулгаад хэдэ дахин ниидэхэнь үлөө, космонавтнууд наринаар бэлдэхэ ёһотой гэжэ Королёв хэлэбэ. Гол зорилгомнай һуралсал байгаа.

Уулзалга оройдоо 25—30 минута тухай соо үргэлжэлоо. Энэ уулзалгаһаа хэды олон юумэ ойлгожо абаабибди! Зүгөөр С. П. Королёв — угаа сэсэн бодолтой, эршэ зоригтой хүн гэжэ булта мэдэжэ абаа бэлэйбди.

Евгений ХРУНОВ,
Советскэ Союзай Герой,
СССР-эй летчик-космонавт,
техникын эрдэмэй кандидат.
(АПН).

АПРЕЛИИН НЭГЭ СЭЛМЭГ ҮДЭР ҺЭН

Герман ТИТОВ, Советскэ Союзай Герой, СССР-эй летчик-космонавт

«Минии сэнхир юртэмсэ» гэжэ номые сэрэгэй хэблэл барлан гаргаа. Авторынь—Герман Титов.
Энэ номой нэгэ хэһэгые Хэблэлэй һониной агентство уншагшадай анхаралда дурадхана.

Тиихэ үесын апрелиин сэлмэг үдэрые хэзээдэшье мартадаггүйб.

...Ямар юумэнэй болохоёо байһан тухай ойлгохо, бодожо үзэхые оролдооб. Юун бэ? Хорхой шумуулнууд таршагалдана. Казахай тала дайдаар үнөөхил аялгаяа татана бэшэ аал даа. Үзэгдөөгүй һонин ушарай болохоёо байхада,яахадаа эндэ тэндэ шииганалданаб?

Мантан томо ракетэнүүдэй ёройлдохые огторгой өөдэ шэртэн харанаб. Мүнгэн мэтэ сайбар үнгэтэй мантан томо ракетэ тала дайдатай, наранай халуун элшэ тунаһан тэнгэритэй ниилэһэн шэнгеэр, шэшэржэ байһан мэтээр харагдана. Зэрэлгээтэнэ гү, али заха хизааргүй замбуулин худар дэгдэн дүүлихээ хүлеэжэ ядана гү!

Иимэ томо ракетын орой дээрэ, шэлдэн түмэр хана хашалтануудай саана, бүхэ бүд скафандр үмдэһэн хүн һуугаа. Тэндэ — Юрий...

Ниидэлгын талмайн хажуу тээ хэдэн хүн зогсожо байгаабди. Шахардуу саг тохёолдобо. Зүрхэн һабана янзатай. Хүн түрэлтэнэй бүхы түүхэ ара таладамнай зогсоод, бидэнэй хойноһоо хёрхоор хаража, харюу хүлеэжэ байһан шэнгеэр һанагдаа һэн: шулуун һүхэһөө хэмэл одон хүрэтэрхи удаан саг соо хүн түрэлтэнэй хэһэн түбэгтэй ажал хэрэгэй аша туһые мүнөө юугээрээ харюулха байнабибди? Египедэй пирамидануудые бодхоһон нэрэгүй хэдэн миллион богоолнуудай ажабайдалай түлөө юугээр тоосохобибди, эртэ урдын агуу бурхангүйшүүлэй — Архимедэй, Копернигэй, Галилейн, Бруногой, Ломоносовой, Ньютоной. Кибальчугай, Циолковскиин, мүнөөнэй конструкторнууд болон теоретигүүдэй зориг ба эрмэлзэлээ элсүүлһэнэй, ухаагаа ехээр гүйлгэһэнэй аша туһые юугээр харюулхабибди. Космодромһоо ниидүүлхэ командын арба... долоо... гурба... хоёр... нэгэ... гэжэ гэдэргэнь тоолодог тэдэ хэдэхэн секунда соо түүхын үмэнэ ашалыень юугээр харюулхабибди.

— Дүүлин ниидэлгээр!

— Ниидэел! — гээд, хани нүхэрэйнгөө хэлэһые радиоприёмнигоор баларшагаар дуулаа һэмди. Газарай татасаһаа мултаран гарахын тула ракетын двигатель-түхеэрэлгын миллион морином хүсэтэй хаба шадалаа элсүүлхыень, ниидэгшэһээ үлүү ехээр мэдэржэшье болоо хабди.

Шэхэ дүлиирмэ шанга абяан тала дайда дээгүүр сүүряатаад, дүлэ сасарһан утаан гансата орьёлбо. Сайбар сагаан сигара ниидэлгын талмай дээрэһээ аажамаар таһаран, дурата дурагүй шэнгеэр огторгой өөдэ дэгдэн гараба. Дам саашадаа улам түргэдэн зүралзаһаар харагдахаяа болишоо һэн.

Двигательнүүдэй абяанай намдаһанай һүүлээр үнөөхил таршаануудай һанаа амараар шүдөө хабирхань дахяад дуулдаа бэлэй. һэбшээ һалхин үлеэжэ, элдэб үбһэ ногооной хоншуу үнэр анхилба.

...Скафандрнуудые үмдөөд, космодром тээшэ ошожо яба... дамнай, эрдэмтэдэй нэгэн Гагаринние тэбэреэд, уйлаа һэн.

Юрий тэрэнэй гарые барьяад, үхибүү аргадаһан шэнгеэр ингэжэ хэлэбэ:

— Яабат, ингэжэ болохогүйл...

Зуун найман минутын үнгэрөөд байхада, тэрэ эрдэмтэ Юриие дахяад тэбэреэ. Юрий ниидэхынгээ урда тээхи шэнги даруу зандаа үлөөшье һаа, замбуулинай дайдаһаа мэнэ һаяхан бусажа ерээд байгаа ха юм. Мүнөө Саратов шадарай газар дээрэ тэрэниие угтагшадай нилээд олониинь баярлаһандаа бархирба. Энэнь хүнэй агуу илалтын түлөө баясаһанаа элирхэйлһэнэй тэмдэг байгаа.

Түрүүшын туршалга тэсэжэ гараа һэмди...

(АПН).

Республикын дээдым зургаанда

СОЦИАЛИС МҮРЫСӨӨНЭЙ ДҮНГӨӨР

...лхан Буряадай АССР-эй ...турын министерствын ..., соёл культурын хү...дэлмэрилэгшэдэй профсоюзай ...ной президиум хүн зо... соёл культурын талаар ... һайнаар хангахын тү... республикымнай аймагуу... клубай зургаанудай, ...тэкэнүүдэй хоорондо бо... социалис мүрысөөнэй ...үүдые согсолон гаргаба. 1972 ондо республикымнай ...үүд, соёлой ордонууд хүн ... соёлой талаар ... хэрэгтэ ехэхэн хуби... оруулаа. Үнгэрһэн жэ... туршада 12769 лекци, ...л уншагдажа, уран һай... коллективүүдэй хүсөөр ... концерт, зүжэгүүд та... 6574 тематическа ..., аман журнал эмхид... Эдэ бүхы ажал ябуул... КПСС-эй XXIV съез... түхэтэ шиидхэбэринүү... ...шадаймнай бэелүүл... хэрэгтэ туһа нэмэри боло... ...роо.

...эл гэгээрэлэй талаар хүн ... һайнаар хангахын тү... аймагууд хоорондын мү... Хяагтын аймагайхид ...лэн гаража, тэдээндэ нэ... һуури олгогдоод, ...турын министерствын, ... культурын хүдэлмэрилэг... профсоюзой обкомой ...улын Улаан туг мүн... ...лтайгаар барюулагдаба. ... хоёрдохи һуурида ...ын аймагай соёлшод га... Тэдээндэ мүнгэн шан ...лагдаа. Мүн гурбадахи ... Хойто-Байгалай ай... ...ин эзэлбэ.

«Эрхимээр хүдэлдэг клуб» ... нэрэ зэргэнүүд Бэшүү... аймагай Ленинскэ, Хэжэнгын аймагай Загаһатын, Загарайн аймагай Шэнэ-Буусын соёлой байшангуудта олгогдоо. Тиихэдэ иимэ нэрэ зэргэнүүд Мухар-Шэбэрэй аймагай Шара-голой, Кабанскын аймагай Шергинскэ соёлой байшангуудта, Баунтын аймагай Муйска хүдөөгэй клубта үлөөгдэн баталагдаа. Мүн соёлой байшан, клубуудай олон хүдэлмэрилэгшэд Культурын министерствын, соёл культурын хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай обкомой Хүндэлэлэй грамотануудаар шагнагдаа.

Үнгэрһэн 1972 ондо республикымнай библиотекэнүүд яһала һайн хүдэлжэ гараа. Мүнөө Буряад орон доторнай библиотекэгүй тосхон, һуурин үгы шахуу. Республикын хүн зоной 74 процентнь библиотекын зүгһөө номуудаар хангагдаа. 1972 оной туршада библиотекэнүүдэй хүдэлмэрилэгшэд 6410 мянган ном хүнүүдтэ үгэжэ уншуулаа. Библиотекарьнуудай хэһэн ажал хүдэлмэри айхабтар ехэ.

Мүнөөмнай библиотекэнүүдэй хүдэлмэрилэгшэдэй 62 процентнь дээдэ, дунда мэргэжэлтэй байна.

Хүн зониие ном һудараар хангахын түлөө библиотекэнүүдэй хоорондо дэлгэрһэн мүрысөөндэ Захааминай аймагай библиотекэнүүд илан гараба. Тэндэхи библиотекэнүүдэй уншагшадай тоо 1971 онойхидо орходоо 1972 ондо 1522 хүнөөр олон болоо. Тиихэдэ мэргэжэлэй, хүдөө ажахын литература хараа байса элбэгжээ.

Мухар-Шэбэрэй аймагай библиотекэнүүд муу бэшэ хүдэлжэ гараа гэжэ тэмдэглэбэ. Тэндэхи хүдөөгэй библиотекэнүүд ажахынуудай олонхи хүн зондо ном тараадаг.

Мүн Кабанскын, Улаан-Үдын аймагуудай библиотекэнүүд үнгэрэгшэ жэлдэ һайнаар хүдэлжэ гараба.

Тиигэжэ социалис мүрысөөнэй дүнгөөр Захааминай аймагай библиотекэнүүд Буряадай АССР-эй Культурын министерствын, соёл культурын хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай обкомой дамжуулгын Улаан тугта, нэгэдэхи шатын дипломдо, шанда хүртэбэ.

Тиихэдэ Мухар-Шэбэрэй, Кабанскын аймагуудай библиотекэнүүд хоёрдохи шатын диплтомуудые абажа, хоёрдохи шангуудта хүртөө.

Гурбадахи һуурида Улаан-Үдын аймаг гараа. Гурбадахи шатын диплом, гурбадахи шан тэдээндэ барюулагдаба.

«Эрхимээр хүдэлдэг библиотекэ» гэһэн нэрэ зэргэнүүд Захааминай аймагай Ёнгорбойн, Далахайн, Сэлэнгын аймагай Зүй-һүтэйн, Хойто-Байгалай аймагай Куморско библиотекэнүүдтэ олгогдоо. Мухар-Шэбэрэй аймагай Никольско, Хойто-Байгалай аймагай Усть-Джилиндын, Кабанскын аймагай Бабушкинай хүүгэдэй, Улаан-Үдын аймагай Тарбагатайн хүүгэдэй, Хориин аймагай Краснопартизанска библиотекэнүүдтэ эдэ нэрэ зэргэнүүд үлөөгдэн баталагдаа.

Мүн Буряадай АССР-эй Культурын министерствын, соёл культурын хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай обкомой Хүндэлэлэй грамотанууд һайнаар хүдэлдэг библиотекэнүүдые даагшанарта барюулагдаба.

Пльзеньдэхи машина бүтээлгын «Шкода» комбинат холуур суурхадаг болонхой. Энэ табан жэлэй туршада комбинадай гаргаһан продукциин хэмжээн 34 процентээр дээшэлхэ юм.

1973 ондо заводой булад хайлуулагшад булад үйлэдбэрилгөөр рекорд туйлагдаһан 1972 онойхиһоо 2500 тонноор ехэ булад хайлуулхаар уялга абаа.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: «Шкода» комбинадай булад хайлуулдаг заводой социалис ажалай бригадын гэшүүд ажалдаа.

ЧТК—ТАСС-ай фото.

АХА ДҮҮ ОРОНУУДААР

ЗАЛУУ ЭРДЭМТЭДЭЙ КЛУБ

СОФИ. Болгариин ниислэл хотын залуу эрдэмтэд «Орбита» гэжэ залуушуулай клубта сугларлаг юм. Тэдэнэй штаб-байра — залуу эрдэмтэдэй клуб эндэ эмхидхэгдэнхэй. ДКСМ-эй Софиин городской комитедэй үүсхэлээр иимэ клуб гурбан жэлэй саада тээ тогтоогдоһон байгаа. Хэдэн зуугаад аспирант, научна хүдэлмэрилэгшэд клубай гэшүүд болоһон байна. Тэдэнэр ниислэл хотынгоо комсомолой эмхидэ ехэ туһа хүргэдэг. Залуу эрдэмтэд уласхоорондын асуудалнуудаар элидхэл хэдэг, лекцинүүдые уншадаг. «Эрдэмтэ халаан» гэһэн суглуулбари тэндэ хэблэгдэдэг. Залуу эрдэмтэдэй клуб байгша ондо «Хүгжэлтэтэ социалис общиствын шухала асуудалнууд» гэһэн асуудалаар теоретическэ конференци үнгэргэхэ, мүн бусад олон хэмжээ ябуулганууды бэелүүлхэ юм.

СУУТА ХИМКОМБИНАТ

БЕРЛИН. СЕПГ-гэй VIII съездын шиидхэбэринүүдтэй зохилдуулан, «Лейна» гэжэ суута химкомбинадай коллектив ГДР-эй хүдөө ажахыда хими ашаглаха хэрэгтэ хубитаяа ехээр оруулна. Хүдэлмэришэдэй оролдолгын ашаар тус комбинат орон доторхи түрүү предприятинуудай зэргэдэ ороо. «Лейна» минеральна үтэгжүүлгэ, гирбицид, ургамалнуудай хоротонтой тэмсэхэ бодосуудые үйлэдбэрилэн гаргадаг юм. Олохон продукциинь Лейпцигэй яармагай алтан медальда хүртэнхэй.

«Интерфлюг» гэдэг авиахимическэ компаниин самолёдуул «Лейнын» үйлэдбэрилһэн химикадые ГДР-эй тариалангай дүрбэнэй нэгэ хубиһаа үлүү талмай дээрэ сасадаг.

Энэ комбинат хүдөө ажахын машинануудай запасной частьнуудые үйлэдбэрилэн гаргадаг боложо байнхай.

ДРВ-гэй ПОЛИНУУД ДЭЭРЭ

ХАНОЙ. Вьетнамда мүнөө хабарай түрүүшын аадар бороо орожо эхилбэ. Энэнь эдлүүриин газарые шиг нойтоор хангахын хажуугаар үер тохёолдуулжашье магад. Тиимэһээ ДРВ-гэй хүдөө ажахын кооперативуудай тарлашад даамбануудаа бэхилхэ, үерэй уһа «хазаарлаха» барилганууды хэнэ.

Намха провинцида эмхидхэгдэһэн тусхай бригаданууд даамбанууд болохо хэдэн мянгаад кубометр шорой һара бүри обоолно. Ажалайнь хэмжээн үнгэрэгшэ жэлэйхиһээ 30—50 процентээр нэмээ.

• Хура бороолой ехээр орохоһоо урид 100 участогай даамбанууд бэхилэгдэхэ.

ДРВ-гэй Уһанай ажахын, электростанцинуудай министерство шадамар бэрхэ ирригаторнуудые бэлдэхэ асуудалда ехэ анхарал хандуулна. Ойрын гурбан жэл соо ороной арадай ажахын энэ шухала һалбарида ажаллаха 20 мянган инженер, технигүүдые бэлдэхэ түсэбтэй.

ҮНДЭҺЭН КИНОИСКУССТВО ХҮГЖЭНЭ

ГАВАНА. Кубада революциин болоһонһоо хойшо үндэһэн кинематографи өндэ амжалтатайгаар хүгжэжэ байна.

Кубын киногой хүдэлмэрилэгшэдэй шадабаринь гансахан орон дотороо бэшэ, мүн хилын саанашье үндэрөөр сэгнэгдэдэг болоо. Тиин Кубын «Днирводы» гэжэ уран һайханай фильм 1971 ондо уласхоорондын Московско кинофестиваль дээрэ магтуулжа, жюрин «Алтан шагналда» хүртэһэн, мүн эхэнэрнүүдэй роль эрхимээр гүйсэдхэһэнэйнь түлөө актриса Идамия Андреусрбылда шан үгтэһэн юм.

Кубын Коммунис парти, правительство кинематографиин хүгжэлтэдэ ехэ анхарал хандуулдаг. Мүнөө республикын хото городууд болон хүдөө нютагуудта 850 кинотеатр бии. Зүгөөр нүүдэл кино-түхеэрэлгэнүүдынь жэл бүри 10 миллион хүнэй эрилтэ хэрэглэмжэ хангадаг.

ЕХЭ ПРОГРАММА

ВАРШАВА. Гэр байрануудые түргэнөөр, шанар һайнтайгаар бариха хэрэг поляк арадай, эндэхи партиин ба правительствын гол зорилгонуудай нэгэн болонхой. Түсэбэй ёһоор, 1985 он болотор 4,5—4,8 миллион гэр байра ашаглалгада оруулагдахаар хараалагдана.

1973 он — Польшын барилгашадта шиидхэхы удха шанартай жэл. Томо панельнэ ханануудые үйлэдбэрилэн гаргаха 11 завод энэ жэл ашаглалгада оруулагдаха ёһотой юм. Гэр байрын, һургуулиин, больницын, гостиницын барилганнуудта, эдэ заводуудай продукци үргэнөөр хэрэглэгдэхэ. Варшава, Лодзь, Щецин хотонуудта тиимэ барилганууд хэгдэхэ байха.

Г. Ц. ЦЫБИКОВЭЙ ТҮРЭҺӨӨР 100 ЖЭЛЭЙ ОЙ

«ТОГООН ШУЛУУН»

Б. Базароной «Тогоон шулуун» гэжэ очерк анха түрүүн Хоринн аймагай «Шэнэ Үдэ» газетэдэ 1964 ондо толилогдоо һэн. Буряадай элитэ поэт Бато Базароной бэшэһэн энэ очерк хадаа үнэхөөр болоһон ушар харуулһан зохёол юм. Юуб гэхэдэ, 1924 ондо Буряад ороной гэгээрэлэй хүдэлмэрилэгшэдэй суглаан Дээдэ-Үдэдэ болоюо, тэндэ уулзаһан эрдэмтэд Г. Цыбиков, Б. Барадин, багшанар Х. Намсараев, Р. Ринчинэ гэгшэд Тогоон шулуун тухай ехэ хөөрэлдэжэ, Һэбхеэн уулада гараха тухай хэлсэһэн байгаа ха. Тиигэжэ хойто жэлынь (1925 он) Хэжэнгын Шара-Гол гэжэ багахан һууринда профессор Г. Ц. Цыбиков, Буряадай эрдэмэй хүреэлэнгэй эрдэмтэ секретарь Попов гэгшэдһээ бүридэһэн экспедици Дээдэ-Үдэһөө ерээд, Һэбхеэн уулада гаралсаха хүнүүдые бэдэрбэ ха. Тус экспедицидэ Хоца Намсараев газаршан болоюо, ангуушан Батын Базар гэгшэ моришон-тогоошон болоюо, Бато Базарон Ендон Дамбаев хоёр хүдэлмэришэд болоюо ороһон байгаа.

Яаблан дабаанһаа эхилээд, Петрозаводск хүрэтэр үргэлжэлһэн Сагаан-Хүртэй гэжэ шэлын баруугаархи хубида, Бада Хэжэнгэ хоёрой хоорондо, эгээл үндэр (1.553 м.) Һэбхеэн уулын баруун һаншаг өөдэ абируулан, шулуу ябталжа хэһэн добуупе Тогоон шулуун гэнэ. Энэ добуунай үндэрынь Һэбхеэн тээһээ 10 метр, урда хажуунь оройһоо хаяа хүрэтэрөө 66 метр болодог юм. Энэ добуунай оройнь нюруу доошоо хотойнхой. Хотойһон газарай утань 16 метр, хүндэлэнгынь 8 метр, гүнзэгынь 1 метрһээ дээшэ юм. Зүгөөр «Тогоон шулууе» хэдынэй үедэ, хэнэй хэһэниинь мэдэгдэнэгүй. Харин тэрээн тухай нютаг зоной дунда элдэб домог хөөрөөн ябадаг: «Нютагай зоной анханһаа хэлсэдэгэй ёһоор, эртэ урда сагай агууехэ хүүр тэрэ шулууе соо табяатай гэлсэбэшье, хэдынэй үедэ, ямар яһатан-угсаатанай тэрэ шадар һууһан тухай нэгэшье үгэ гарадаггүй байгаа ха. Харин нэгэтэ хори буряадай Заарин бөөлэхэдөө:

«Юумэнтэй жэшээлэшэгүй,
юһэн тэмээндэ багтахагүй,
тоолошогүй ехэ алтан
тогоон хара шулуун доро
дараатай...» гэһэн байдаг.

Тэрэ үедэ 51 наһатай профессор Г. Ц. Цыбиков яһала юумэ үзэһэн, бэеэ олоһон, Түбэд оронииие шэнжэлжэ, алдар сууда гараһан, багшын ажал эрхилһэн хүн ябаа. Очерк соо эрдэмтын газаа шэнжэ түхэл иимээр харуулагдана: «...профессор Цыбиков габшагай адуушан түхэлтэй, эмээл дээрээ хэсынхэй, таашаагаа туланхай ябажа байна». Эндэ эрдэмтын эгээлэй зонтой дүтэ байһаниинь «габшагай адуушан түхэлтэй» гэһэн тодорхойлго дээрэһээ элирнэ, нүгөө талаһаа бэеэ олоһон, түхэлжэһэн хүн байһаниинь «таашаагаа туланхай ябажа байна» гэһэн дээрэһээ харагдана.

«Тэрэ жэлдэ хура бороо хомор байһан дээрэһээ, сабшалан дээгүүр морёор ябахада, далита таршаа хаха бутаран сасарна. Тэрэниие Цыбиков хараад: «Үбһэ ногоо гэмтээхэ гэһэн хёо гээшэ даа. — гэжэ толгойгоо һэжэрдэг байба. — Теэд Афганистанда бүри ехэ хохидол үзүүлдэг хорхой шумуул байдаг, — гэжэ хөөрэхэнь дуулдана». Ингэжэ сугтаа ябаһан нүхэдтөө элдэб юумэ хөөрэдэг дээрэһээнь ажаглахада ехэ юумэ мэдэхэ хүн байһаниинь элирнэ.

Мүн очерк соо профессор Г. Ц. Цыбиковэй олон хэлэ мэдэхэ байһаниинь харуулагдахаһаа гадна, мүн өөрынь дуугардаг онсо илгааньшье орхигдоогүй: «Түлиһэн түүдэгэй дэргэдэ сайлажа дүүргээд, унтари заһажа, амарха зуураа, үргэн хөөрөөн уламжална.

— Танай эндэхи нютагай нэрэнүүдтэ тунгус үгэ олон үзэгдэнэ, — гээд, Цыбиков эхилбэ. — Жэшээнь, Жэбхээһэн гэхэдээ — шэбэртэ, Маарагта гэхэдээ — шулуута гэһэн тунгус үгэнүүд дайралдана.

— Маагагта гээшэтнай хаанахи нютаг бэ? — гээд Намсараев асууба.

— Бэшээ! Би Маагагта гээгүйб, Маахгагта гэнэб. Наһаараа «хг» гэһэн абяае зүб хэлэжэ шадаагүй хүм. Загим хүн бүгуу ойлгодог байгша, — гээд Цыбиков тайлбарилба. — Энэ Һэбхеэн гээшэ тунгус үгэ бэшэ, хэрбээ тунгусууд нэрлэһэн һаа, «Һээбхэн» гэхэ байгаа.

Тэрэ «Һээбхэн» гэһэн үгэ юун гээ юм? гэжэ хэншье асуубагүй. Би өөрөө хэмшээрхэбэб».

Һэбхеэн уулын оройдо гараад, профессор Г. Ц. Цыбиков иитэжэ хэлэнэ: «Түбэд орон тээшэ аяншалхадаа хэдэн иимэрхүү шулуун хада дабажа үзэһэншье һаа, мүнөө ехэ ядалсабаб. — гэжэ Цыбиков хөөрэнэ, — Мүн тиихэдэ энээниие абажа ябаһан хүм, — гээд, фотоаппарат гурбан тулуур дээрэнь тодхожо, Тогоон шулуунай зүүн талаһаа түрүүшын зураг буулгаба».

Эндэ юун харагданаб гэхэдэ, наһатай болоюо ябаашье һаа, профессор Г. Ц. Цыбиковэй аяншалгын абьяас гээшэеэ үшөө алдаагүй байһаниинь тодорно. Монгол, Түбэд оронуудаар аяншалжа, аян замай шунал бэедэнь шэнгэһэниинь, Буряад ороной эртэ урдын түүхээр һонирходог байһаниинь эндэ элирнэ.

Профессор Г. Ц. Цыбиков «Тогоон шулуунда» гараһан аяншалгадаа ехэ хёрхо, түбһэн хүнэй һанаанда ороогүй юумые обёордог байһаниинь ингэжэ харуулагдана:

«Цыбиков Намсараев хоёр (Тогоон шулуунай — А. С.) орой дээрэнь зогсоод, холын орьёгор шулуунууд тээшэ шэртэнэ.

— Эдэ жалгануд анхандаа хүнэй шулуу зөөһэн харгы байгаа ёһотой, — гэжэ Цыбиков хэлэбэ. Попов зүбшөөһэндөө толгойгоо дохин мэдүүлнэ. Эгээл эндэ би эжэлүүдгүй дуугарбаб:

— Египедтэхи пирамидануудта эндэхиһээ бүри томо шулуун табигдаһан байдаг. Эндэ тэнгһээнь дээшэ хүнэй даахагүй шулуун ороогүй байна, — гээд Цыбиков тайлбарилба. Үнэхөөрөө орой дээрэнь малгайн зэргэ шулуунууд байхадань, оёор һууринда хоёр метр шахуу утатай тэбхэр шулуунууд харагдана».

Һүүлэй үедэ профессор Г. Ц. Цыбиковэй образ уран зохёолшодой анхарал татадаг болоюо байна. Гэбэшье, Буряадай элитэ поэт Бато Базарон «Тогоон шулуун» гэжэ дурасхаалта очерк соогоо профессоор Г. Ц. Цыбиковэй образые тобшо тэдыгээршье һаа, тобойсо гаргажа шадаһан байна. Энэ очерк соо эрдэмтын ажабайдалһаа нэгэ ушар зураглагдаһаншье һаа, профессор Г. Ц. Цыбиковэй образ хоёр талаһаань харуулагдаа гэхээр ха. Нэгэ талаһаа, ёһотой эрдэмтэ, үнэхөөр ехэ юумэ мэдэхэ хүн манай урда харагдана. Нүгөө талаһаа, нюдэндэ урин юрын буряад хүнэй дүрэ үзэгдэхэ юм. Энэ хоёр талынь холисодол нэгэдэжэ, таһаршагүй бүхэли болгогдоһон дээрэһээнь, эрдэмтын түхэл, шэнжэ шарай монсойжо гарана.

Зүгөөр, «Тогоон шулууе» шэнжэлхэ талаар профессор Г. Ц. Цыбиковэй гаргаһан үүсхэл орхигдохо ёһогүй. СССР-эй Европодохи хубида болон Дунда Азиин хэдэн газарнуудта археологическа малталгануудта хабаадалсаһан Э. Р. Рыгдылон «Тогоон шулууе» шэнжэлхэ зорилготой байһан аад, энэ хүсэлөө бэелүүлжэ үрдингүй сагһаа урид наһа бараа һэн. Мүнөө профессор Г. Ц. Цыбиковэй түрэһөөр 100 жэлэй ойе тэмдэглэжэ байхадаа эрдэмтын эрхилһэн бүхы һайн һайхан юумэн бэелүүлэгдэхэ зэргэтэй гэжэ найдагдана.

А. СОДНОМОВ,
ниитын эрдэм шэнжэлхэ институдай научна хүдэлмэрилэгшэ.

БУРЯАД ОРОНОО СУУРХУУЛНАБДИ

... Хабар ерээ... Ц. ЦЫРЕНЖАПОВАЙ фото

СПОРТ — СПОРТ

Шатар

ЗАЛКИНД ТҮРҮҮЛБЭ

«Труд» бүлгэмэй спортын ордон соо шатараар республикын түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн эхилбэ. 40-дэхеэ түрүү һуури эзэлхын түлөө үнгэргэгдэһэн энэ мүрысөөн республикын 50 жэлэй ойн һайндэртэ зорюулагдана. Мүрысөөндэ спортын мастерта 10 кандидат, нэгэдэхи разрядтай зургаан шатаршад хабаадалсана.

Нааданай түрүүшын үдэр республикын чемпион Баир Митыпов Гончаровые, Залкинд Марзаевые, Громов Гонзолевскиие, Брылёв Хваниие, Галданов Филипповые шүүһэн, Маншеев Агафонов хоёр тэнсэһэн байна.

Хоёрдохи уулзалгын үнгэргэгдэхэдэ Галдановтай наадаһан Самарин абаһаар бирагүйгөөр эхилжэ, нүгөөдэнь добтолжо мэдээ. Тиин үнишье болонгүй. Галдановынь шүүжэ, хоёрдохи очко өөртөө бэшүүлбэ. Мүн энэ үдэр Залкинд Филипповые, Морозов Хваниие, Митыпов Мункоевые, Маншеев Гонзолевскиие, Брылёв Громовые, Гончаров Агафоновые шүүһэн, Иванов Мельников хоёр тэнсэбэ.

Нааданай гурбадахи уулзалгын эхилхэдэ Гонзолевскитэй наадаһан Гончаров бэрсэеэ алдахадаа, шүүгдэбэ гэхэ баатай болоо. Митыпов Мельниковтэ, Филиппов Хванда шүүгдэшоо. Мүн энэ үдэр бирагүйгөөр наадаһан Самарин тэргэеэ алдаха болоод, Залкинд гэгшэдэ шүүгдэбэ. Мастерта кандидат Галдановтай наадаһан Иванов алдуутай ябадал хэжэ шүүгдэшоо. Шатаршад Маншеев — Брылёв, Мункоев — Агафонов гэгшэд тэнсэбэ.

Дүрбэдэхи уулзалгын эхилхэдэ мүрысөөндэ түрүүлжэ ябаһан Галданов Залкинд хоёр наадаха болоюо, шатарай нааданда дуратайшуулай анхарал татаба. Абаһаар һайн добтолго, хамгаалгатайгаар ябаһан эдэ хоёрой дунда хүлеэгдээгүй ушар тохёолдобо. Юуб гэхэдэ, морёороо хүбүү абаһан Галданов саашадаа бирахаяа болиһоноо мэдэрхэдээ, нүхэрөө амаршалха баатай болоо.

Хараар наадаһан Митыпов энэ үдэр болгоомжогүй добтолго хэһэн байна. Дүршэлтэй шатаршан Иванов тэрэнэйнгээ алдуу оншотойхоноор хэрэглэжэ, шүүжэ гараа.

Нүгөөдэ хюлгэ дээрэ наадаһан Мельников Агафоновой ноёной урдаһаа добтолходоо, булюу байдалаа буруутуулба. Агафоновойнь наадаха саг дүүрэхэ тээшээ болоод байһан. Теэд яаража байжа буруугаар добтолһон Мельников өөрөө шүүгдэшэбэ. Маншеев Морозовые, Брылёв Гончаровые, Самарин Хваниие, Громов Филипповые, Мункоев Гонзолевскиие шүүбэ.

Дүрбэдэхи нааданай удаа Валерий Залкинд дүрбэн очкотой түрүүлжэ ябана. Брылёв — 3,5, Галданов гурбан очкотой болонхой.

В. МАМИЛОВ.

ТОБШОХОНООР...

★ Апрелиин 7-һоо ороной-мнай футболистнууд календарна гушан табадахи наадаяа эхилжэ, футболдо дуратайшуулай анхарал татаба. Ороной футболой 16 эрхим команда энэ жэлэй нааданда оруулагдаһан байна. Эдэнэр ямар командануд бэ гэхэдэ, Ворошиловградай «Заря», Киевэй «Динамо», Тбилисиин «Динамо». Ереванай «Арарат», ЦСКА, Днепропетровскын «Днепр», Ленинградай «Зенит», Минскын «Динамо», Москвагай «Торпедо», «Динамо», «Спартак», Ростов-на-Дону хотын СКА, Алма-Атын «Кайрат». Львовой «Карпаты», Ташкентын «Пахтакор». Донецкын «Шахтёр» болоно.

СССР-эй түрүү һуури эзэлхын түлөө «А» классай нэгэдэхи бүлэгтэ 20, хоёрдохидонь 127 команда наадаха байна.

Үнгэрэгшэ жэлэй чемпион Ворошиловградай «Заря» команда нааданайнгаа түрүүшын үдэр Тбилисиин «Динамо» командада айлшалһан байгаа. Тиин эдэнэрэй наадан 1:1 тоотойгоор дүүрэжэ, шэнэ гуримай ёһоор 11 метрһээ өөһэд өөһэдынгөө ворота руу бүмбэгэ сохилсоходоо, уулзалгынь тоо 4:2, дүн хамтадаа 5:3 болоюо, эндэ «Динамо» команда шүүжэ гараба. Тиихэдээшье нэгэ очко өөртөө бэшүүлхэ болоһон. 1972 ондо мүнгэн медальда хүртэһэн Киевэй «Динамо» «Арарат» командын футболистнуудта 1:3 гэһэн тоотойгоор шүүгдэшэбэ. Мүн энэ үдэр «Торпедо» (Москва) — «Пахтакор» — 2:1, «Кайрат» — «Динамо» (Москва) — 1:0, СКА — «Динамо» (Минск) — 1:2. «Шахтёр» «Спартак» 2:1, «Днепр» — ЦСКА — 4:1, «Карпаты» — «Зенит» — 2:2 (11 метрэй нааданай дүн — 5:4) дүүрэжэ. «Карпаты» команда шүүжэ гараба.

ХОККЕЙ. Дэлхэйн, Европын түрүү һуури эзэлхын түлөө үнгэргэгдэжэ байгаа мүрысөөндэ СССР-эй хоккеистнүүд нэгэшье командада шүүгдэнгүй, 10 очкотойгоор нааданайнгаа түрүүшын хахадые түгэсхэбэ. Найман очкотой болоһон Швецийн команда хоёрдохи, зургаан очкотой Чехословакиин хоккеистнүүд удаадахи һуури эзэлнэ. Нааданай хоёрдохи хахадай эхилхэдэ СССР-эй команда ФРГ-эй хоккеистнүүдые 18:2 гэһэн тоотойгоор шүүжэ гараһан байна. Чехословакиин команда Польшын хоккеистнүүдые 4:1, швецинхид Польшын командые 7:0, Финлянди — ФРГ — 2:1 тоотойгоор мүн лэ шүүбэ.

САНА. Мурманска областиин Кандалакши хотодо санаар үнгэргэгдэһэн урилдаанда Рязаниин Анатолий Бирюков эрхимлэжэ, алтан медальда хүртэбэ. Тэрэ 70 километрэй зайе 4 час 10 минута 06 секунда соо гаталһан байгаа. Нүгөөдэ — Мончегорскдо 30 километрэй зайда эхэнэр санашадай дунда үнгэргэгдэһэн урилдаанда Ленинградай Нина Шебалина эрхимлээ.

БОКС. Улаан-Баатар хотодо боксоор үнгэргэгдэһэн уласхоорондын мүрысөөндэ хабаадалсаһан Буряадай АССР-эй суглуулагдамал команда түрүү һуури эзэлбэ. Эндэ СССР-эй экс-чемпион Валерий Стрельников, спортын мастернууд Павел Федотов, мастерта кандидат Николай Антонов гэгшэд шүүжэ гараһан байгаа.

Гурбан үдэрэй турша̄да үргэлжэлһэн уласхоорондын мүрысөөндэ Корейн Арадай-Демократическа Республикын, Кубын, Монголой Арадай Республикын, Польшын, СССР-эй, Чехословакиин арһан бээлэйн ээд хабаадалсаһан байна.

(ТАСС).

16, 18, 26, 28, 45, 48.

«Спортлотогой» апрелиин 10-да Архангельск хотодо болоһон 10-дахи тиражаар иимэ номернууд тудаа гэжэ «Спортлотогой» Буряадай зональна управлени мэдээсэнэ.

Удаадахи тираж апрелиин 20-до Ленинград хотодо үнгэргэгдэхэ.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда: «Коллективэй политическэ хүтэлбэрилэгшэ» — түрүү бэшэг. «Республикын нэгэ үдэр» — суглуулбари. ТАСС-ай шухала мэдээсэлнүүд. Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указууд.

Хоёрдохи хуудаһанда: Мухар-Шэбэрэй аймагай механизаторнуудай зүблөөнэй тоосоон.

Гурбадахи хуудаһанда. «Мүнөөдэр — Космонавтикын үдэр» — суглуулбари. «Островский — Буряад ороондо» — А. Политовай статья.

Дүрбэдэхи хуудаһанда: «Арадай театрай шэнэ зүжэг» — В. Брагинагай репортаж. Хилын саана. Хоккей.

ТЕЛЕФОН · ТЕЛЕГРАФ · РАДИО — ХИЛЫН СААНАҺАА

ОСЛО

Уласхоорондын конференци Ослодо эхилбэ

ТАСС

Урда Африкадахи колониализм ба аппартеидһээ хохидогшодые дэмжэгшэдэй уласхоорондын конференци эндэ эхилбэ. Нэгэдэмэл Нацинуудай Организаци, Африкын нэгэдэлэй эмхи тус конференциие зарлаа.

ООН-ой гэшүүн гүрэнүүдэй делегадууд, тэдэнэй дунда СССР-эй, УССР-эй делегацинууд, ООН-ой, ОАЕ-гэй, Африкын национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөнүүдэй, правительствануд хоорондын зарим уласхоорондын хүтэлбэрилхы эмхинүүдэй түлөөлэгшэд конференциин хүдэлмэридэ хабаадана.

Урда Африкадахи байдал ба колониализмда, апартеидтэ эсэргүү тэмсэл тухай асуудал конференци дээрэ зүбшэлэгдэхэ юм. Колониализм ба апартеидһээ хохидогшодые дэмжэхын тула ООН-ой, ОАЕ-гэй правительствануудай, ниитын эмхинүүдэй ябуулгын программые конференцидэ хабаадагшад хаража үзэхэ.

ДАМАСК

ТҮРҮҮ ҮЗЭЛТЭЙ ХҮСЭНҮҮДЭЙ НЭГЭДЭЛЭЙ ТҮЛӨӨ

ТАСС

Социализм байгуулхын, дэбжэлтэ туйлахын түлөө, империализмда, сионизмда эсэргүүсэн тэмсэдэг бүхы хүсэнүүдэй нэгэдэлгэ шухала удха шанартай гээд Араб социалис дэбжэлтэ (ПАСВ) гэдэг парти тоолоно гэжэ ПАСВ-ын генеральна секретариин орлогшо Абдалла Ахмар, партиин байгуулагдаһаар 26 жэлэй ойдо зорюулагдаһан баярай суглаан дээрэ мэдүүлээ.

Манай партинуудай, Сириин арадай ба бусад оронуудай, нэн түрүүн Советскэ Союз түрүүтэй социалис оронуудай арадуудай хоорондохи хани барисаанай хүгжэлтэ бэхижэлгэ бидэниие урмашуулан баясуулна гээд А. Ахмар тэмдэглэбэ.

ВАШИНГТОН

Шухала ябуулга

ТАСС

США-гай президент Р. Никсон зэбсэгүүдые хуряаха ба зэбсэг хэрэгсэлнүүдые хинаха американ агентствын жэл бүриин элидхэлые конгресстэ эльгээбэ.

СССР-эй, США-гай хүтэлбэрилэгшэдэй хөөрэлдөөнүүд амжалтатайгаар дүүрэжэ, агентствын байгуулагдаһанһаа үнгэрһэн 12 жэл эгээн амжалтатай байгаа гээд президент бэшэг соогоо тэмдэглэнэ. «Ядерна дайнай аюул бага болгохын тула шухала алхам Холбоото Штадууд, Советскэ Союз түрүүшынхеэ хамта хэбэ, — гэжэ бэшэг дотор хэлэгдэнэ. — Стратегическэ зэбсэгүүдые хизаарлаха асуудалаар Женевэдэ үнгэргэгдэжэ байгаа совет-американ хөөрэлдөөнүүд добтолхы зэбсэг хэрэгсэлнүүдые хизаарлаха тухай саг үргэлжын договор баталха зорилготой».

Холбоото Штадуудай ба Советскэ Союзай хоорондын харилсаае һайжаруулбал, бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал тогтоохо арга олгохо байха гээд агентствын элидхэл дотор хэлэгдэнэ.

НЬЮ-ЙОРК

Камбоджые бомбодожо үргэлжэлһөөр

ТАСС

США-гай самолёдууд Камбоджын газар нютагуудые зэрлиг бүдүүлигээр бомбодоно гэжэ «Чикаго дейли ньюс» газетын корреспондент Ларри Грин Пномпеньһээ мэдээсэбэ. Вьетнамдахи дайе болюулха ба амгалан байдал һэргээхэ тухай хэлсээнэй баталгдаашье һаань, һүүлэй гурбан жэлэйхиһээ эгээн зэрлиг бүдүүлигээр бомбодоно гэжэ Грин бэшэнэ.

Үдэр бүриин добтолгонуудта «В-52» түхэлэй таби гаран хүндэ бомбардировщик хабаадана. Үнгэрэгшэ неделиин нэгэ үдэр «В-52» түхэлэй 120 самолёт Камбоджые бомбодоо. Энэнь Индохитадтахи дайнай түүхэдэ иимэ түхэлэй самолёдуудай хабаадалгатай авиационно эгээн ехэ добтолго болоо.

США. Вундед-ни посёлок шадар февралиин 27-һоо эхилжэ түгшүүрилтэй байдал оршоно. Сну угсаатанай индейцүүд правительствын политикада эсэргүү буһалгаанда бодоһон байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: индейцүүдэй харуулнууд хүреэлэгдэһэн поселогые харууһалжа байна.

ТАСС-ай фотохронико.

БРАТИСЛАВА

СССР-эй ханинар олошорно

ТАСС

Словакиин предприятинуудта, хүдөө ажахын кооперативуудта, эмхи зургаануудта, дээдэ һургуулинуудта эмхидхэгдэн байгуулагдаһан, Чехословак-совет хани барисаанай холбооной СЧСД 8 мянган эхин эмхи хахад миллионһоо олон гэшүүдтэй.

Он жэлэй үнгэрхэ тума хани барисаанай холбоон улам үргэдэнэ. Гансахан 1972 ондо 140 мянган хүн СЧСД-гэй гэшүүн болоюо ороһон байна. Энэ жэлдэ хэдэн арбаад мянган ажалшад хани барисаанай холбооной гэшүүд болоо.

БАРУУН БЕРЛИН

Совет выставкэ баруун Берлиндэ нээгдээ

ТАСС

«Замбуулинда хэгдэһэн совет шэнжэлгэнүүд» гэжэ выставкэ эндэхи техническэ университедэй байшан соо нээгдээ.

1957 ондо Советскэ Союзһаа табигдаһан, Газарые тойрон дабшадаг түрүүшын хэмэл одонһоо эхилээд, «Луноход-2» гэжэ өөрөө ябадаг автомат аппарадые Һара дээрэ буулгаһан «Луна-21» гэжэ совет автомат станциин ниидэлгэ хүрэтэрхи Совет космонавтикын түүхэ тухай хөөрэһэн гэрэл зурагууд, плакадууд выставкэдэ табигдаһан байна.

МЕХИКО

Шэнэдхэн хубилгаха замаар

ТАСС

Экономическа туйлалтануудаараа Мексикэ хүгжэжэ байгаа оронуудай дунда дээгүүр һуури эзэлдэг. Үнгэрэгшэ арбан жэлэй турша соо национальна бүхы продукциин ургалта дунда зэргээр жэлдээ 7,1 процентээр болоһон байна. Ороной хүн зоной тоо түргөөр нэмээ — дунда зэргээр 3,4 процентээр олошороо. Хүн зондо хүртэсые абажа харабал, олзо доходынь нилээд ургаһан байна. 1960 ондо 4.300 песо (344 доллар) байһан һаа, харин 1970 ондо 6.150 песэдэ (492 доллар) хүрөө.

Ороной шэнэ правительствын оролдолгын ашаар 70-аад онуудай эхеэр Мексикын экономическа хүгжэлтэ нилээд түргэдэһэн байна. 6 жэлэй болзороор 1970 ондо һунгагдаһан президент Л. Эчеверрия ороной правительствые хүтэлнэ.

60-аад онуудта туйлагдаһан ажахын амжалтанууд арадай байдал хүсэд һайжаруулжа шадаагүй, национальна олзо доход тэгшэ бэшээр хубаарилагдана гэжэ Мексикын шэнэ захиргаан тэмдэглээ. Эдэ дутагдалнуудые усадхан зайсуулжа, национальна экономикоёо таарууга̄ар хүгжөөхын түлөө ороной засаг тэмсэжэ байнхай.

БУХАРЕСТ

Түсэбөө үлүүлэн дүүргэбэ

ТАСС

Румыниин ниислэл хотын промышленна предприятинуудай коллективүүд энэ табан жэлэйнгээ түсэб болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө мүрысөөндэ оролсоод, 1973 оной нэгэдэхи кварталай даабариие амжалтатайгаар дүүргэбэ. Түсэб бүхы дээрээ — 1,8 процентээр, товарна продукци үйлэдбэрилгэ 2,3 процентээр үлүүлэгдээ. Ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ түсэб 1,2 процентээр үлүүлэн дүүргэгдэһэн байна.

УЛААН-БААТАР

Монголой ажалшадай амжалта

ТАСС

1973 оной — түсэбтэ табан жэлэй гурбадахи жэлэй арадай ажахын түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө социалис мүрысөөн Арадай засагта Монгол орондо үргэнөөр дэлгэрбэ.

Нэгэдэхи кварталда хүнгэн, эдеэ хоолой, элшэ хүсэнэй, ашагта малтамалай промышленностиин олон предприятинууд гурба һарынгаа үйлэдбэриин даабариие нилээд үлүүлэн дүүргээ. Түсэбһөө гадуур хэдэ миллион түгрнгэй продукци үйлэдбэрилэгдөө.

НЬЮ-ЙОРК

БУЛИМТАРХЫ ПОЛИТИКА БУРУУШААНА

ТАСС

Израилиин булимтаран эзэмдэһэн араб нютагуудта хүндэ хүшэр байдалай тохёолдоһонһоо уламжалан, Египедэй Араб Республика, Сири, Иордани ООН-ой генеральна секретарьта хандаа.

Эдэ оронуудһаа ООН-ой дэргэдэ байдаг түлөөлэгшэд ООН-ой генеральна секретарь К. Вальдхаймда правительствануудайнгаа даалгабаряар бэшэг эльгээхэдээ, булимтаран эзэмдэһэн нютагуудтаа Израилиин гражданинуудта газар үгэхые зүбшөөхэ гэжэ Израилиин правительствын хүсэдэг байһанда тэрэнэй анхарал хандуулна. Энэнь булимтаран эзэмдэһэн газараа Израильда нэгэдүүлхэ гэһэн политика болоно гэжэ бэшэг дотор хэлэгдэнэ.

Израилиин эзэрхэг түримхэй добтолгодо дайрагдаһан манай оронууд хүндэ хүшэр байдалда орожо байна гэжэ араб турбан ороной түлөөлэгшэд мэдүүлнэ.

ООН-ой устав, уласхоорондын ёһо гуримуудые бүдүүлигээр эбдэжэ, булимтаран эзэмдэһэн газар дээрээ Израилиин элдэб ааша гаргахые хориһон шухала хэмжээ абаха гуйлтатайгаар Египедэй Араб Республикын, Сириин. Иорданиин түлөөлэгшэд ООН-ой Генеральна секретарьта хандаа.

БЕРЛИН

НИИТЫН ХИНАЛТА

ТАСС

ГДР-эй профсоюзай 88 мянга тухай эдэбхитэд республикын предприятинуудта ниитын хинагшад болгогдон томилогдоод, хүдэлмэришэн-таряашанай хиналта шалгалта бэелүүлхэ хэрэгтэ ехэ туһа хүргэнэ. ОСПН-эй түбэй правлениин шиидхэбэреэр 20 жэлэй урда тэз байгуулагдаһан ниитын хиналта үйлэдбэриин бүхы һалбаринуудта бэелүүлэгдэнэ. Ниитын хиналта хэдэг зургаануудай гэшүүд үйлэдбэриин арга боломжо бүрин ашаглахын түлөө, материалнуудые, электрын элшэ хүсэ гамтай арьбанаар гаргашалхын, үйлэдбэриин договорнуудые дүүргүүлхын түлөө тэмсэнэ.

Үнгэрэгшэ жэлэй хоёрдохи хахадта хүдэлмэришэд-хинагшадай туһаламжаар ГДР-эй промышленностьда 22 миллион тухай марка алмагдаһан байна.

ДАККА

Президент тангариг үгэбэ

ТАСС

Бангладешэй Арадай Республикын президентын тушаалда дахин һунгагдаһан Абу Сайед Чоудри гүрэнэй толгойлогшо болоһоной тангариг үгэбэ.

УЛААН-БААТАР

ҺАНАЛАА НЭГЭДЭЛГЫН ОРШОН БАЙДАЛ...

ТАСС

Национальна сүлөөлэ... фронтын ЦК-гай гэшү... Урда Вьетнамай Респу... кын гадаадын хэрэгүүдэй... нистр Нгуен Тхи Бинь... рүүтэй Национальна ф... тын, Урда Вьетнамай Р... публикын Революционно... зуурын правительствын... легаци Монголой правит... ствын уряалаар ерээд, а... лиин 3-һаа 9 болотор алба... хэрэгээр МНР-тэ байһа... хай хамтын коммюнике з... тунхаглагдаа.

Энэ делегаци МНРП... ЦК-гай Нэгэдэхи секрет... МНР-эй Министрнүүдэй... ведэй Түрүүлэгшэ Ю. Цэ... балтай уулзажа, хани ха... наар хөөрэлдэһэн байна.

МНРП-гэй ЦК-гай гэшү... МНР-эй гадаадын хэрэ... дэй министр Л. Ри... НФО-гой ЦК-гай гэш... Урда Вьетнамай Респу... кын гадаадын хэрэгүүдэй... нистр Нгуен Тхи Бинь... шэдэй хоорондо хөөрэлд... нүүд болобо. Хоёр талын... рилсаанай асуудалнууд... уласхоорондын гол шу... зарим асуудалнуудаар... намжануудаа хэлэжэ зү... лөө.

Баатар вьетнам ара... Урда Вьетнамай патрио... дай түүхэтэ илалта ту... һые — Вьетнамдахи да... люулха ба амгалан ба... һэргээхэ тухай хэлсээнэ... талагдаһые монгол... МНР-эй правительство... һайшаана гэжэ комм... дотор хэлэгдэнэ. Энэ... илалта социалис оронуу... түгэс туһаламжатайнь,... хэйн түрүү, эб найрамда... дуратай бүхы хүсэнүүдэ... луун дэмжэлгэ ба һана... нэгэдэлгэтэйнь таһарш... холбоотой.

Урда Вьетнамай Ре... ликын Революционно... зуурын правительств... апрелиин 1-нэй, Д... гэй правительств... мартын 30-най мэд... гэнүүдые МНР-эй прави... ство бүрин дэмжэнэ. ... риждахи хэлсээе бүхы... лаарнь хэлбэришэгүй... лүүлхэ эрилтэ США... правительствын, сайгон... хиргаанай үмэнэ хоёр... шууд табяа һэн.

Лаосой. Камбоджын... риодуудай һанал нэгэтэй... һанаа коммюнике дот... элирхэйлэн мэдүүлбэ.

Вьетнам арадай үнэ... тэмсэлдэ утаа ехэ туһа... жа, дэмжэлгэ үзүүлһэн... түлөө МНРП-дэ, МН... правительствада, мо... арадта гүнзэгы талар... байһанаа Нгуен Тхи Б... мэдүүлээ.

Редактор
Ц. Ц. ЦИБУДЕЕ...

Манай адрес, телефо...

г. Улан-Удэ, ул. ...на 35. Телефоны: ре...ра — 54-54, приём... 54-93, зам. редакто... —68-08, зам. редакто... 62-62, отв. секрета... 5 0-5 2, секретар... — 66-76, отделы: ...тийной жизни — 6... сельского хозяйства—6... 63-86, пропаганды и ...ции — 56-23, промыш...сти и строительства—6... советского строительс... быта — 69-58, культ... школ — 60-21, писем ... селькоров — 67-81, ... мации — 34-05, обще...ная приёмная — 56-6... шинное бюро — 57-6... толаборатория — 33-61...

● Типография управления по делам издательств, полиграфии и книжной торговли Совета Министров БурАССР. Н-01409. Заказ № 1...